T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BALIKESİR ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNDE LİF YONGA VE KABUKLU KÂĞITLIK ODUN ÜRETİMİ MİKTARINDAKİ DEĞİŞİMLER VE NEDENLERİ

Fatih ŞAHİN

Danışman
Prof. Dr. Ahmet TOLUNAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI
ISPARTA - 2016

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BALIKESİR ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNDE LİF YONGA VE KABUKLU KÂĞITLIK ODUN ÜRETİMİ MİKTARINDAKİ DEĞİŞİMLER VE NEDENLERİ

Fatih ŞAHİN

Danışman
Prof. Dr. Ahmet TOLUNAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI
ISPARTA - 2016

© 2016 [Fatih ŞAHİN]

TEZ ONAYI

Fatih ŞAHİN tarafından hazırlanan **"Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde Lif Yonga ve Kabuklu Kâğıtlık Odun Üretimi Miktarındaki Değişimler ve Nedenleri"** adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **Orman Mühendisliği Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak başarı ile savunulmuştur.

Danışman	**Prof. Dr. Ahmet TOLUNAY** Süleyman Demirel Üniversitesi	.....
Jüri Üyesi	**Prof. Dr. Erdoğan GAVCAR** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	.....
Jüri Üyesi	**Yrd. Doç. Dr. Türkay TÜRKOĞLU** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	.....

Enstitü Müdürü **Doç. Dr. Yasin TUNCER**

TAAHHÜTNAME

Bu tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin referans gösterilerek tezde yer aldığını beyan ederim.

Fatih ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

İÇİNDEKİLER i
ÖZET iii
ABSTRACT iv
TEŞEKKÜR v
ŞEKİLLER DİZİNİ vi
ÇİZELGELER DİZİNİ viii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ ix
1. GİRİŞ 1
2. KAYNAK ÖZETLERİ 6
3. MATEYAL VE YÖNTEM 22
3. 1. Araştırma Alanı 22
3. 2. Yöntem 25
4. BULGULAR 26
4. 1. Balıkesir ili orman ürünleri müşteri profili 26
4. 1. 1. Satın alınan ürün özellikleri ve miktarları 28
4. 1. 2. Alıcıların talep özellikleri 30
4. 2. Balıkesir ili orman endüstrisi yapısı 30
4. 2. 1. Lif ve yonga endüstrisi 30
4. 2. 2. Kaplama endüstrisi 31
4. 2. 3. Kontrplak endüstrisi 31
4. 2. 4. Kâğıt sanayi 32
4. 2. 5. Kereste imalat endüstrisi 32
4. 3. Lif Yonga ve kabuklu kâğıtlık odun üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular 33
4. 3. 1. Lif yonga odun üretimi ve trendlerine ilişkin bulgular 33
4. 3. 1. 1. Alaçam Orman İşletme Müdürlüğü lif-yonga üretim ve trendi 34
4. 3. 1. 2. Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü lif-yonga üretim ve trendi 35
4. 3. 1. 3. Bandırma Orman İşletme Müdürlüğü lif-yonga üretim ve trendi 36
4. 3. 1. 4. Dursunbey Orman İşletme Müdürlüğü lif-yonga üretim ve trendi 37
4. 3. 1. 5. Edremit Orman İşletme Müdürlüğü lif-yonga üretim ve trendi 38
4. 3. 1. 6. Sındırgı Orman İşletme Müdürlüğü lif-yonga üretim ve trendi 39
4. 3. 1. 7. Bigadiç Orman İşletme Müdürlüğü lif-yonga üretim ve trendi 40

4. 3. 1. 8. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü lif-yonga üretim trend analizi 41
4. 3. 2. Kabuklu odun üretimi bulguları 44
4. 3. 2. 1. Alaçam Orman İşletme Müdürlüğü kabuklu odun üretim ve trendi 45
4. 3. 2. 2. Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü kabuklu odun üretim ve trendi 46
4. 3. 2. 3. Bandırma Orman İşletme Müdürlüğü kabuklu odun üretim ve trendi 47
4. 3. 2. 4. Dursunbey Orman İşletme Müdürlüğü kabuklu odun üretim ve trendi 48
4. 3. 2. 5. Edremit Orman İşletme Müdürlüğü kabuklu odun üretim ve trendi 49
4. 3. 2. 6. Sındırgı Orman İşletme Müdürlüğü kabuklu odun üretim ve trendi 50
4. 3. 2. 7. Bigadiç Orman İşletme Müdürlüğü kabuklu odun üretim ve trendi 51
4. 3. 2. 8. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü kabuklu odun üretim trend analizi 52
5. TARTIŞMA VE SONUÇ 55
6. KAYNAKÇA 61
ÖZGEÇMİŞ 66

ÖZET

Yüksek Lisans Tez

BALIKESİR ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNDE LİF YONGA VE KABUKLU KAĞITLIK ODUN ÜRETİMİ MİKTARINDAKİ DEĞİŞİMLER VE NEDENLERİ

Fatih ŞAHİN

Süleyman Demirel Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ahmet TOLUNAY

Son yıllarda toplumsal yapıdaki gelişim ve değişim orman ürünlerine olan talebi belirgin bir şekilde artırırken buna paralele olarak orman ürünlerinin üretimi, ihracat ve ithalatı hem miktar hem de nitelik olarak değişmiştir.

Türkiye'de asli orman ürünlerinden tüketicinin ihtiyacı olan; çeşitli hammaddeler üretilmektedir. Literatür verilerinden ve güncel veri tabanlarından sağlanan bilgilerle, Türkiye orman ürünleri, yılda 12–13 milyon m3 yuvarlak odun tüketen bir yapıya ulaşmıştır. Bu tüketimin% 75'i devlet ormanlarından karşılanmaktadır. Endüstriyel odunun %61'i Orman Genel Müdürlüğü (OGM) satışları, %27'si özel sektör satışları, %12'si ise ithalat yoluyla sağlanmaktadır.

Bu çalışmada; asli orman ürünleri üretim miktarlarındaki değişmeler ve nedenleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Balıkesir OBM, Üretim Değişmeleri, Asli Orman Ürünleri

2016, 66 sayfa

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

Fatih ŞAHİN

Süleyman Demirel University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Forest Engineering

Supervisor: Prof.Dr. Ahmet TOLUNAY

In recent yearsthe development of social structurea nd change in the demand for forest products, forest products, in parallel, significantly increasing production, exports and importshas changed in both quantity and quality.

Primary forest productsin Turkey, the consumer's needs, variousraw materials are produced. The information provided in the literature and current data bases, Turkey forest products per year,12-13 millionm 3 of round wood consumption has reach edastructure. State forests covered 75% of this consumption. 61% of industrial wood in the General Directorate of Forestry (OGM) sales, 27% of sales in the private sector, 12% is provided through import.

In this study, primary forest productsand the causes of changes inproduction quantities are emphasized.

KeyWords: Balıkesir Regional Directorate of Forestry, Manufacturing Change, Primary Forest Products.

2016, 66 sayfa

TEŞEKKÜR

Üniversite eğitimimin başladığı tarihten bugüne kadar bilgi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen Hocam, Prof. Doç. Dr. Ahmet TOLUNAY'a sonsuz teşekkür ederim.

Bilgi, görüş ve önerilerinden her zaman faydalandığım Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Öğretim Üyeleri Prof. Dr. Erdoğan GAVCAR ve Yrd. Doç. Dr. Türkay TÜRKOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmalarım sırasında benden bilgilerini esirgemeyen, teşvikleri, yardımları, anlayışları, tavsiyeleri, yorumları ve eleştirileri ile bir danışman gibi desteklerini eksik etmeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Hasan ALKAN'a, Doç. Dr. Mehmet KORKMAZ'a ve Yrd. Doç. Dr. Ayhan AKYOL'a teşekkür ederim.

Araştırmalarım sırasında gerekli bilgilere ulaşmamda kolaylık sağlayan Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü ve Orman İşletme Müdürlükleri personeline sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, verilerin toplanmasında yardımcı Balıkesir Ticaret ve Sanayi İl Müdürlüğüne, Balıkesir Ticaret ve Sanayi Odasına, Balıkesir Orman Ürünleri Sanayicileri Derneğine teşekkürlerimi sunarım. Araştırmalarım sırasında ve yazım aşamasında özellikle teknik konularda yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşlarım; Orman Mühendisleri Mustafa ÇETİN'e ve Mehmet ÖZMIŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca eğitime önem veren ve Yüksek Lisans öğrenimimde desteklerini esirgemeyen Babam ve Annem başta olmak üzere aileme teşekkür ederim.

Fatih ŞAHİN

Isparta, 2016

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 3.1. Türkiye'de Orman Bölge Müdürlüklerine Göre Orman Durumu.....23
Şekil 3.2. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 24
Şekil 4.1. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü Orman Depolarından Görüntü 26
Şekil 4.2. Satılan İbreli Emval Durumu.....29
Şekil 4.3. Satılan Yapraklı Emval Durumu.....29
Şekil 4.4. Alaçam orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göreüretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular 34
Şekil 4.5.Balıkesir orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular 35
Şekil 4.6.Bandırma orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular 36
Şekil 4.7.Dursunbey orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular.....37
Şekil 4.8. Edremit orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular 38
Şekil 4.9. Sındırgı orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular 39
Şekil 4.10. Bigadiç orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular 40
Şekil 4.11. Balıkesir orman bölge müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular 41
Şekil 4.12. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2006-2015 Yılları Arası Lif-Yonga Piyasa Satış Değerlerine Göre Satışları Ve Trendlerine İlişkin Bulgular.....42
Şekil 4.13. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Tahsisli Satış Değerlerine Göre satışları ve trendlerine ilişkin bulgular.....43
Şekil 4.14. Kâğıtlık Odun Üretimi.....44
Şekil 4.15.Alaçam orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular.....45
Şekil 4.16. Balıkesir orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular.....46
Şekil 4.17. Bandırma orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular.....47

Şekil 4.18. Dursunbey orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular.....48
Şekil 4.19. Edremit orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular.....49
Şekil 4.20. Sındırgı orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular.....50
Şekil 4.21. Bigadiç orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular.....51
Şekil 4.22. Balıkesir orman bölge müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular.....52
Şekil 4.23. Balıkesir orman bölge müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık piyasa satış değerlerine göre satışları ve trendlerine ilişkin bulgular.....53
Şekil 5.1. Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü.....56
Şekil 5.2 Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü Orman Deposu.....57

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 3.1. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü Orman İşletme Şeflikleri dağılımı 24
Çizelge 4.1. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Lif Yonga Üretim Durumu 33
Çizelge 4.2. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Lif Yonga Piyasa Satış Durumu.....42
Çizelge 4.3. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Lif Yonga Tahsisli Satış Durumu.....43
Çizelge 4.4. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Kabuklu Kağıtlık Üretim Durumu.....44
Çizelge 4.5. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Kabuklu Kağıtlık Piyasa Satış Durumu 53
Çizelge 4.6. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Kabuklu Kağıtlık Tahsisli Satış Durumu 54

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AR-GE	Araştırma ve geliştirme
ABD	Amerika Birleşik Devleti
CSD	Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu
ÇYS	Çevre Yönetimi Sistem
ÇOAP	Çevre ve Ormancılık Araştırma Programı
DKGH	Dikili Kabuklu Gövde Hacmi
DOİ	Devlet Orman İşletme Müdürlüğü
EA	Avrupa Akreditasyon Birliği
FAO	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
HIID	Harvard Uluslararası Kalkınma Enstitüsü
ITTO	Uluslararası Tropikal Yuvarlak Odun Örgütü
KDE	Kayıt Dışı Ekonomi
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KP	Kyoto Protokolü
OBM	Orman Bölge Müdürlüğü
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
OSİB	Orman ve Su İşleri Bakanlığı
SOY	Sürdürülebilir Orman Yönetimi
SPÇ	Serbest Piyasa Çevreciliği
STÖ	Sivil Toplum Örgütü
TED	Toplam Ekonomik Değeri
TESK	Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜBİTAK	Türkiye Bilim ve Teknik Araştırma Kurumu

1. GİRİŞ

Bilindiği gibi ormanlar, başta odun hammaddesi olmak üzere birçok yan ürünlerin (reçine, sığla yağı, yaprak, çiçek, av hayvanları, madenler vb gibi) ana kaynağıdır. Bu kaynağın verimli, ekonomik ve sürekli işletilmesi modern ormancılığın temelini oluşturmaktadır. Ülkemizdeki ormanlar yürürlükteki yasalar gereği Devlet eliyle işletilmektedir. Ormanların İşletilmesinin merkezde Orman Genel Müdürlüğü İşletme ve Pazarlama Daire Başkanlığı taşrada ise Orman İşletme Müdürlükleri yapmaktadır.

Ormanların işletilmesi, Üretim ve Pazarlama kısımlarından meydana gelmektedir.Üretim; Devlet ormanlarından yapılacak üretimler, orman idaresince belirlenen esaslar çerçevesinde ve Amenajman planlarına göre yapılmaktadır. Asli Orman ürünlerinin, üretiminde bir yıl önceden bütçe hazırlığı ve dikili damgalar tamamlanmaktadır. Dikili damga; Amenajman planı doğrultusunda kesilecek ve ormandan çıkarılacak ağaçların Orman Mühendislerince tespiti ve işaretlenmesidir. İşaretlenen ağaçlar yöre orman köylüsüne kesme, sürütme ve taşıma işleri olarak belirli bir fiyat karşılığında yaptırılır ve orman depolarına istif ettirilir. Tali ürünlerde üretim aynı şekilde yapılmaktadır ancak bununla birlikte tali ürünler çalışma programına alınmamış ise tarife bedeli karşılığında belirli alandan belirli gün tayin edilip ürün toplanmasına izin verilmektedir.

Ayrıca diğer bir husus ormanın gelişim evreleri, ağaçların biyolojisi ve ekolojik durumlar dikkate alınarak teknik bir heyet tarafından müdahale planı yapılır. Bu planın ismi Amenajman planıdır, planda ormana ne zaman ve ne kadar müdahale yapılacağı tespit ve tayin edilir. Böylece bakım müdahalesini yapacak Orman Mühendisi Amenajman planı doğrultusunda damga çekici ile ormandan dışarıya çıkarılacak ağaçları işaretler ve işaretlenen ağaçlar kesilir. Müdahale sonucunda yapılan tüm uygulamalar Amenajman planının uygulama bölümüne not edilir.

Ormanların en önemli işlevlerinden bir tanesi de bilindiği üzere çok geniş kullanım alanı bulunan odun hammaddesinin ana kaynağıdır. Günümüzde modern orman

işletmeciliği faaliyetleri sonucunda elde edilen asli orman ürünleri, yapacak ve yakacak olarak iki grupta değerlendirilmektedir. Buna göre yapacak odun türleri olarak; 1- Tomruk: Kabuksuz orta çapı en az 21 cm, boyu 1,5 - 6 metre ve daha uzun olan yuvarlak oduna denir. 2- Tel Direği: Telekominasyon ve elektrik hava hatlarında kullanılmaya elverişli 6,5 metre ve yukarı boylarda olan yuvarlak gövde odunudur. 3- Maden Direği: Maden ocaklarında doğrudan doğruya veya işlenerek kullanılacak olan 8-20 cm orta çapında ve 1,5-6 metre boyunda olan yuvarlak oduna denir. 4- Sanayi Odunu: Kabuksuz orta çapı en az 5 cm boyu en çok 1,4 metre olan yuvarlak odun 5- Kâğıtlık Odun: Elverişli ağaç cinslerinden elde olunan selüloz üretiminde kullanılan yuvarlak ve yarma odunlardır. 6- Lif ve Yonga Odunu: Yumuşak ve sert ağaçlardan elde edilen ve orta çapı 8 cm den büyük ve başları testere ile kesilerek düzeltilmiş bulunana lif ve yonga imaline elverişli yuvarlak, yarma ve endüstriyel odun artıklarıdır. 7- Sırık: Kabuklu çapı 5-8 olan boyu en az 1 m ve yukarısı olan yuvarlak odun. B-Yakacak odun; yapacak odunların dışında kalan ve sadece ısınma amacıyla kullanılacak olan odunlardır.

Odun hammaddesi insanoğlu tarafından direkt hammadde, ısınma, konaklama, savaş ve diğer aletlerin yapımında kullanılan en eski materyallerden biridir. Dünya çapındaki enerji krizinden önce odun, enerji kaynaklarından biri olarak çok az dikkat çekmiştir. Ancak, 1970'li yıllarda petrol fiyatlarında meydana gelen aşrı artışlar, yenilenebilir enerji kaynaklarının önemini birden artırmış ve böylelikle bir enerji kaynağı olarak odun da geniş ilgi görmüştür. FAO' ya göre (FAO, 1985) gelişmekte olan ülkelerde 1981 yılında yaklaşık, 2 milyar insanın oduna bağımlı olduğu, l milyar insanın da ısınma ve pişirme ihtiyaçları için asgari enerji ihtiyaçlarım karşılayamadığı ve mevcut ihtiyaçları için odun kaynaklarını tüketmekte olduğu gerçeği söz konusudur.

Türkiye oldukça sınırlı orman kaynaklarına sahiptir ve 22,34 milyon ha ormanlarımızın ancak 10 milyon hektarı (yaklaşık % 40) verimli orman sınıfına girmektedir (OGM, 2015). 20 milyon hektarın üzerinde orman alanına sahip Türkiye'de 2006 yılında yıllık yaklaşık 7 milyon m^3 yakacak, 17 milyon m^3 endüstri ve 1,300 ton kâğıtlık odun üretimi yapılmıştır. Fakat bunlara rağmen bu üretim, artan

talebi karşılamadığından yıllık yaklaşık 1,5 milyon m^3'ün üzerinde odun ithal edilmektedir (OGM, 2015). Odun talebi ve üretimi arasındaki bu açık gün geçtikçe artmaktadır.

Genel olarak Arz, diğer değişkenler sabitken, belli bir zaman diliminde piyasada firmaların değişik fiyat düzeylerinde satmaya hazır oldukları mal ve hizmet miktarı ile ifade edilmektedir (Alkin ve ark., 2005). Orman ürünleri endüstrisinde odun hammaddesinin arzı o bölgede yetişen ormanlardaki ağaç türlerinin farklılığı ile açıklanabilir. Başka bir deyişle, bölgede yetişen ormanlardan elde edilen ürünler o bölgedeki odun hammaddesine olan arz, talebi önemli ölçüde etkilemektedir (Tromborg ve ark., 2000).

Belli bir zaman süresi içerisinde tüketicinin geliri, zevkleri satın alabileceği diğer malların fiyatları sabit kabul edildiğinde, bir malın, hizmetin veya düşüncenin, talep edilen miktarlarının sadece o mala yönelik ihtiyaca ve fiyatına bağlı olarak değişeceğini gösteren fonksiyonel ilişki talep olarak tanımlanmaktadır (İlter ve Ok, 2004, Deliklitaş, 2001). Ormancılıkta odun hammaddesine olan talep genel olarak orman işletmelerinin satış depolarından çeşitli örgütsel alıcılara doğru gerçekleşmektedir. Odun hammaddesini satın alan firmalar piyasa ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak satın almış oldukları ürünleri işleyerek hedef pazara ulaştırmaktadırlar (İlter ve Ok, 2004).

Planlı gelişmenin sağlanması için, yerleşmelerin değişiminde etkili olabilecek mekansal, sosyal, demografik, ekonomik ve teknik verilerle estetik, kültürel (tarihi-arkeolojik), doğal ve/veya ekolojik etmenler bulunmaktadır. Geleceğe yönelik amaç ve hedefleri, uygulama araçlarını ve süreçlerini tanımlayan, karar vericiler için alternatif öneriler oluşturan ve bunların uygulanması olarak Bölgesel Planlamacılık, bir ülkenin bölgelerinin planlanması veya birden fazla ülkelerin planlanması şeklinde karşımıza çıkabilmektedir (OGM, 2015). Bölgesel planlama, ulusal planlama işlemlerinin bir parçası olarak tüm ülkeyi kapsayan bölgesel planların oluşturulması açısından da büyük önem taşımaktadır (Çakır, 1986).

Ormana ve orman ürünlerine olan ihtiyacı doğrudan veya dolaylı olarak sürekli bir şekilde sağlamak amacıyla sınırları belli olan orman alanlarında üretim faaliyetlerinde bulunan ekonomik birimler olarak tanımlanan Orman İşletmeleri, üstlendiği görevler bakımından teknik faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Orman İşletmeleri kuruluş yeri, fonksiyonel, faaliyetlerine ilişkin ve ekonomik olmak üzere bir takım özelliklere sahiptirler. Bu özellikleri ve devlet eliyle yönetilmeleri nedenleriyle diğer işletmelere göre büyük farklılıklar gösterirler. Orman İşletmelerinin üretim faaliyetlerini oluşturan ve önemli bir gelir oluşturan kaynak odun hammaddesidir. Bu nedenle odun hammaddesinin üretiminden son kullanıcılara kadar geçirdiği süreçler önem arz etmektedir.

Orman endüstrisi üretim, istihdam, ithalat, ihracattaki payı vb. parametreler göz önüne alındığında diğer endüstriler içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu endüstrideki firmalar hammaddelerini oluşturan kaynakların büyük kısmını Orman İşletmelerinden tedarik etmektedirler. Bu nedenle Orman İşletmeleri ile Orman Endüstrisi sıkı bir ilişki içindedirler.

Ormana ve orman ürünlerine olan ihtiyacı doğrudan veya dolaylı olarak sürekli bir şekilde sağlamak amacıyla sınırları belli olan orman alanlarında üretim faaliyetlerinde bulunan ekonomik birimler Orman İşletmeleri olarak tanımlanmaktadır. Orman İşletmelerinin faaliyetlerinden en önemlisini oluşturan ve büyük miktarda gelir sağlayan faaliyet odun hammaddesi üretimidir.

Orman ürünleri endüstrisi üretim, istihdam, ithalat, ihracattaki payı vb. parametreler göz önüne alındığında Balıkesir ili Orman Endüstrisi diğer endüstriler içerisinde önemli bir yere sahiptir. Bu endüstrideki firmalar hammaddelerini oluşturan kaynakların büyük kısmını Orman İşletmelerinden tedarik etmektedirler. Bu nedenle Orman İşletmeleri ile Orman Endüstrisi sıkı bir ilişki içindedirler.

Türkiye'de 6831 Sayılı Orman Kanununa göre; Ormanlarımız "mülkiyetine" göre; A. Devlet Ormanları, B. Hükmi Şahsiyeti Haiz Amme Müesseselerine Ait Ormanlar, C. Hususi Ormanlardır. Ayrıca "Vasıf ve Karakter bakımında da"; a. Muhafaza

Ormanları, b. Milli Parklar, c. İstihsal Ormanları (Üretim Ormanları) olmak üzere, üçe ayrılmıştır. Bizim konumuz daha çok üretimin gerçekleştiği "İstihsal Ormanları" üzerinde olacaktır.

Ormanlarımız; "Ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik gelişmelerin hızlı olduğu günümüzde orman kaynakları; ağaç topluluklarının bulunduğu mekân olma yanında, başta odun hammaddesi olmak üzere çok değişik ürünler ve hizmetler üreterek topluma fayda sağlayan, kendi içinde birtakım dengeleri olan, canlı, dinamik ve karmaşık yapıda, karasal ekosistemler içinde hem alansal hem de biokütle bakımından en büyük paya sahip çok boyutlu bir sistem ve yenilenebilir özellikte bir doğal kaynak olarak değerlendirilmektedir." (Pearce, 1990'a atfen Korkmaz, 2006).

Orman varlığı orman ürünleri üretiminin ürettiği pek çok kullanım değeri bulunmaktadır. Orman kaynaklarının kullanım değerlerini aktif kullanım değerleri ve pasif kullanım değerleri olarak iki grupta toplamak mümkündür (Gregersen et al., 1997; Merlo and Rojas, 2000'a atfen Croitoru, 2007). Fakat bizim çalışma alanımız Ormanın asli ürünleri olan ürünler üzerine olacaktır. Yani Ormanların doğrudan kullanımdan elde edilen (Tomruk, yakacak, tel direk, maden direk… vd) ürünler üzerine çalışmamamızı yürüteceğiz.

Bu çalışma; Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde son yıllardaki asli orman ürünleri üretim miktarlarındaki değişmeler ve nedenlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

2.KAYNAK ÖZETLERİ

Bu noktada en geniş çalışmalardan birini yürütmüş olan McKillop (1967), yuvarlak odun, dikili ağaç, kereste, kâğıt-karton, kontrplak, ağaç kaplama ürünlerinin talep ve arz ilişkilerini incelemiştir. Kullandığı veriler 1929–1941 ve 1947–1960 arasındaki iki döneme aittir. Kurduğu ekonometrik model, başlıca iki alt sistemden oluşmuştur: Bu alt sistemlerden birisi yuvarlak odun ve dikili ağaçtan oluşan birincil orman ürünlerine ilişkin talep ve arz ilişkilerini, diğeri ise kereste, kâğıt-karton, kontrplak ve kaplamadan oluşan ikincil orman ürünlerine ilişkin talep ve arz ilişkilerini içermektedir. McKillop'un modelinde, bu iki alt sistemin birbiriyle ilişkilerinin yanı sıra, her alt sistemdeki ürünlerin birbirleriyle olan ilişkileri de gösterilmiştir. Çalışmada, ürün fiyatları, ikame mal fiyatları, ücretler, nakliye ücretleri ve inşaat değerleri gibi çok sayıda değişken kullanılmıştır (Kayacan ve Öztürk, 2009).

Leuschner (1973), ABD'nin Wisconsin eyaleti titrek kavak kâğıtlık odun piyasasını analiz etmiştir. Çalışma, kurduğu ekonometrik modelde alıcı (kâğıt hamuru fabrikaları) piyasasını oligopsonistik, satıcı (özel orman sahipleri ve aracılar-komisyoncular) piyasasını ise tam rekabetçi kabul etmiştir. Leuschner'in kâğıtlık odun talebi denkleminde açıklayıcı değişken olarak sadece fabrikanın kâğıt hamuru üretim kapasitesi yer almış, kâğıtlık odun fiyatı denklem dışı bırakılmıştır. Yazar, kâğıt hamuru fabrikası işletmenin yüksek sabit maliyetinden dolayı kâğıtlık odun fiyatının kısa dönemde bu odun talebini etkilemeyeceğini öne sürmüştür. Yazar ayrıca, titrek kavak odununun ikame mallarının da fiyatını talep denkleminden çıkarmıştır. Bunun sebebi olarak da, farklı odun türüne geçmenin bir fabrikaya yeni teçhizatlar ve farklı üretim sistemi gerektirebileceğini, bunun da en az 5–10 yılda olabileceğini yani kısa dönemde bunun mümkün olmadığını göstermiştir (Kayacan ve Öztürk, 2009).

Bu arada, 1980'li yıllardan itibaren İskandinavya'daki odun pazarlarını ele alan ekonometrik çalışmalarda belirgin bir artış görülmektedir. Bunlar arasında, Kuuluvainen ve ark., (1988) 1965-1985 dönemi zaman serileriyle Finlandiya kerestelik tomruk ve kağıtlık odun piyasalarını incelemiştir. Bu çalışma, Hetemäkı ve

Kuuluvainen (1992) tarafından kâğıtlık odun piyasası için modern zaman serileri analizi ile daha ileriye taşınmıştır. Johansson ve Löfgren (1985), İsveç kerestelik tomruk ve kâğıtlık odundan oluşan yuvarlak odun piyasasını modellemiştir. Çalışmada, kerestelik tomruk piyasasında tam rekabet, kâğıtlık odun piyasasında ise monopsoni koşulları olduğu varsayılmıştır (Kayacan ve Öztürk, 2009).

Robinson (1974), ABD'nde özellikle inşaata kullanılan Duglas göknarı ve bir güney çamı türü arz ve talebinin fiyat esnekliklerini analiz etmiştir. Piyasa aktörlerini, orman sahipleri, kereste fabrikası sahipleri ve inşaatçılar olmak üzere üç grupta mütalaa etmiştir. Robinson'nun modelinde her iki ağaç türünün (2) arz ve talebi (2) için kereste ve dikili ağaç (2) fiyat eşitliklerinden oluşan birbirine bağlı 8 (2x2x2) ilişki grubu kurulmuştur (Kayacan ve Öztürk, 2009).

Daşdemir (2003), Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü'nün ve bağlı orman işletmelerinin ali orman ürünü üretimi, satış yöntemleri ve ürün çeşitleri itibariyle satışları, maliyet yapısı ve en önemli maliyet öğeleri, açık artırmalı satışlarda fiyat oluşum süreci ve fiyatı etkileyen faktörler ile tüketicilerin talep yapısı ve özellikleri analiz edilerek, bölge ve işletme düzeyinde, yöresel koşullara uygun, esnek ve dinamik optimum pazarlama karmaları oluşturulmasına, uygun pazarlama politikaları ve stratejileri geliştirmesine, böylece ekonomik sürdürülebilirliğin güvenceye alınmasına ve OGM' de çağdaş pazarlama anlayışına ışık tutacak bulgulara varılması amaçlanmıştır. Bu amaçla ele alınan çalışmada, 1998–2002 periyoduna ilişkin Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü ve bağlı orman işletmelerinin kayıtlarından, Orman Genel Müdürlüğü'nden ve 103 alıcı üzerinde yüz-yüze görüşme usulüyle yapılan anket çalışmasından elde edilen veriler materyal olarak kullanılmıştır. Söz konusu verilerin değerlendirilmesinde regresyon, korelasyon, varyans ve faktör analizi gibi çeşitli istatistiksel yöntemlerden istifade edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlardan bazılarını şu şekilde özetlemek mümkündür: İşletme başarısını ve rekabet gücünü en çok etkileyen ürün çeşidi tomruk ve satış yöntemi ise açık artırmalı satış tespit bulunmuştur. Mevcut açık artırmalı satışlardaki fiyatlandırma süreci maliyet bedeli, muhammen bedel, satış fiyatı ve alıcıya mal oluş fiyatı olma üzere dört aşamada incelenmiş ve fiyatlandırma sisteminde merkezi

verilere göre yapılan maliyet bedeli hesaplamasının yöresel koşullara uygun düşmediği, benzer şekilde ülke genelinde tarife bedeli belirlenmesi sonucunda gerçekte negatif tarife bedeline sahip ürün çeşitlerinde dahi üretim yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Müşterilere yönelik yapılan anketin sonuçlarına göre de, pazarın heterojen bir yapıda olduğu, tüketicilerin % 72'sinin işletmelerin şu anki pazarlama ve satış politikalarından memnun olmadığı anlaşılmıştır (Kayacan ve Öztürk, 2009).

Akay ve ark. (2006) tarafından ele alınan çalışmada kâğıt ve kâğıt ürünleri, mobilya, ağaç ürünleri gibi orman ürünlerinin ithalatını etkileyen faktörler incelenmiştir. 1985–2000 arası 18 yıllık zaman serileri kullanılmıştır. İthalatı etkileyen faktörler arasında; yurt içi orman endüstrisi üretim değeri ve fiyatı, milli gelir, orman endüstrisi ithalat değeri, döviz kuru ve bir önceki yıla ait orman endüstrisi ithalat değeri değişkenleri kullanılmıştır (Kayacan ve Öztürk, 2009).

Türkiye'de yıllık orman emvali üretimi 13,5 milyon m^3'tür.Bu miktarın % 55-60'ı endüstriyel odun, geri kalanı da yakacak odundur. Devlet ormanlarından yapılan bu üretim, kalite olarak talebi karşılamaktan çok uzakta olduğundan, tomruk arz açığı ithalat yoluyla karşılanmaktadır (Şimşek, 2001).

Orman ürünleri piyasasındaki talep düşüşüne rağmen dikili satışlardaki artış ve satış koşullarında (peşinat, vade süreleri v.s) yapılan düzenlemeler ile önceki yılın aynı dönemine göre 1 milyon m^3'e yakın fazla satış yapılmıştır. Ancak bazı bölge müdürlüklerinde mevcut stok miktarları önceki yılın aynı dönemindeki stok miktarları ile birlikte değerlendirildiğinde; Erzurum, Eskişehir, Kahramanmaraş, Konya, Ankara Zonguldak, Kütahya, Muğla, Trabzon, Artvin, Amasya ve Bolu bölge müdürlüklerinde stokların eritilmesine yönelik daha dikkatli çalışma yapılması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır (ÇOB, 2009).

Çakır (1986), "Bölgesel Planlama ve Ormancılık Sektörlerinin Önemi" isimli doktora çalışması, Türkiye'de bölgesel planlama çalışmalarında statik ve dinamik girdi-çıktı modelini uygulamak ve özellikle ormancılık ve ormana dayalı sanayilerin

bölgesel gelişmedeki etkinliğini gösterebilmek, doğrudan etüt ve dolaylı etüt metotlarının kombine edilerek bölgesel girdi-çıktı metodunun nasıl uygulanabileceğini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Sonuç olarak kısaca bölgesel planlama modeli olarak girdi-çıktı modeli benimsenmiştir.

Gavcar ve ark. (1996), Türkiye'de orman ürünleri endüstrisinin hammadde kaynakları ve karşılaştıkları problemlerle ilgili çalışmalarında, orman ürünleri işletmelerini 7 grupta toplayarak bu işletmeleri büyüklüklerine göre sınıflandırmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre; hammadde ihtiyacını kamu sektörü işletmelerinin tamamı, özel sektör işletmelerinin ise bir kısmı Orman Genel Müdürlüğü (OGM) ve buna bağlı işletmelerden sağlamaktadır. Özel sektör kâğıt işletmeleri OGM'den hammadde alamamaktadır. OGM'den hammadde alan işletmelerin % 48'i hammadde boyutlarından memnun değildir. Orman Ürünleri Endüstri işletmelerinin % 83'ü hammadde temininde problemle karşılaşmakta, bu problemleri ise % 61 ile kalite sorunu, % 22 ile uygun olmayan fiyat oluşturmaktadır. İşletmelerin % 51'i hammadde stoku yapamamaktadır. Bunun en önemli sebebi ise %58 ile sermaye yetersizliği şeklinde özetlemişlerdir.

Ekizoğlu (1999), yaptığı çalışmasında; Balıkesir yöresinin orman varlığı ve sosyo ekonomik yapısı hakkında detaylı bir açıklama yapmıştır. Çalışmasında; Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü'nün 124.662 ha çalışma alanına sahip olduğunu ve bu alanın 66.996 ha'nın açıklık 57.666 ha'nın ormanla kaplı olduğunu, 1997 yılı itibariyle Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü'ne orman yasasının 18. maddesine göre kayıtlı orman ürünleri endüstrisi tesisi sayısının 373 adet olduğunu ve bu tesislerin bağlı bulunduğu 186 firmanın Balıkesir Ticaret Odası üyesi olduğunu, 1996 yılında Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü tarafından üretilen 55.000 m^3 civarındaki odun hammaddesinin yörede bulunan orman ürünleri endüstri tesislerinde işlendiğini, bu orman endüstri tesislerinin yörenin sosyo ekonomik yapısının önemli bir kısmını oluşturduğunu, usulsüz orman kesimleri ve açmacılığın yörede büyük boyutlarda olduğunu ifade etmiştir.

Akyüz (2000), doktora çalışmasında; ülkemizde gelişmişlik bakımından diğer bölgelere göre geri kalmış Doğu Karadeniz Bölgesi illeri (Artvin, Giresun, Gümüşhane, Rize, Trabzon ve Bayburt) ve bu illerde bulunan 63 ilçenin küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) niteliğindeki orman ürünleri sanayi işletmelerinin mevcut durumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu maksatla 63 yerleşim biriminde belirlenen 341 adet örnek büyüklüğü kapsamında geliştirilmiş bulunan anket formu açık görüşme yöntemi uygulanarak doldurulmuştur. Sonuçların iller bazında değerlendirilmesi neticesinde Doğu Karadeniz Bölgesinde KOBİ niteliğindeki orman ürünleri sanayi işletmelerinde işletme fonksiyonlarının farklılaştırılması veya işletme içerisinde gerçek niteliklerine uygun bir biçimde değerlendirilmeleri pek az rastlanan bir işletme yapısını oluşturduğunu ve istatistikî değerlendirme sonucunda tüm ilçelerin işletmelerden elde edilen yapısal verilere bağlı kalınarak beş homojen gruba ayrılabileceğini belirtmiştir. Öneriler olarak; imalat sanayi içerisinde Doğu Karadeniz Bölgesi genelinde işyeri sayısı bazında 2. sırada istihdam oluşumunda ise imalat sanayinin ilk sırasında yer alan küçük ve orta ölçekli orman ürünleri sanayi işletmelerinin desteklenmesi ile hem çalışabilir nüfusun bölge ekonomisine katkı verir hale gelmesinin sağlanabileceği hem de küçük ve büyük sermaye gruplarının bölgeden uzaklaşmasının önüne geçilebileceğini, orman ürünleri sanayi işletmelerinin toplu olarak faaliyet göstermelerini sağlayacak olan ve işbirliklerine önderlik yapabilecek sanayi sitesi oluşumunun tüm bölgeye yayılmasının gerekli olduğunu, orman ürünleri sanayi işletmelerinin ihracata yönelik çalışmalarda bulunabilmeleri için işbirliklerini özendirecek önlemlerin alınması gerektiğini, yönetim fonksiyonundaki kişilerin gerekli düzeyde bilgilendirilmesinin gerekli olduğunu, gelişen üretim şartlarının ve teknolojik yeniliklerin sanayicilere tanıtılmasının zorunlu olduğunu, bölge sanayicilerinin ürünlerinin satışı aşamasında dağıtım kanallarını kullanmaları sayesinde farklı Pazar kitlelerine ulaşabileceklerini ve kalifiye elaman bulma ve yetiştirmede devlet desteğine ihtiyaç olduğunu dile getirmiştir.

Serin ve ark. (2002), yaptıkları çalışmada; İçel ilinde faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli orman ürünleri sanayi işletmelerinin sosyo-ekonomik tahlilini anket yöntemi uygulayarak yapmışlardır. Yaptıkları araştırma ve hesaplamalar sonucunda;

çalışmanın konusunu oluşturan işletmelerin temel sorunlarını belirlemişler ve çözüm önerileri getirmişlerdir. Ayrıca rastgele örnekleme tekniğine uygun bir biçimde elde edilen verileri değerlendirerek, İçel ilindeki işletme yapıları ve çalışma konularını saptamışlardır. Buna göre işletmelerin % 62'sinin 1981 yılından sonra kurulduğu ve % 74'ünü doğrama bıçkı sanayisinin oluşturduğunu tespit etmişlerdir. Çözüm önerileri olarak; ülkemizde küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ)'e kaynak sağlayan yeni finans kuruluşları ile kredi miktarlarının arttırılmasının ve finans kuruluşları bünyesinde KOBİ'lerin finans işlemlerini yürütecek özel birimlerin açılması gerektiği, küçük ve orta büyüklükteki orman ürünleri sanayi işletmelerinin gelişmelerine yardımcı olacak şekilde, devlet ihalelerinden bu işletmelerin pay alması için ihalelerin parçalanması ve böylece büyük ihaleler içinden pay aktarımının yapılmasının faydalı olacağı, işletmelerin ortak alım ve satım şirketleri kurmalarının devletçe çeşitli teşviklerle desteklenmesinin yararlı olacağı, küçük işletmelere özellikle teknoloji yenileme, ürün geliştirme ve pazarlama alanlarında finansal ve teknolojik destek sağlanmasını, KOBİ'lere eğitim programları uygulanarak ülke ekonomisi yönünden önemlerini ve katkılarının vurgulanması ve böylece yenilikçi fikirlerin–önerilerin fonksiyonel niteliğe kavuşturulması gerektiğini, devletin özellikle orman genel müdürlüğünden hammadde alımlarında küçük işletmelerin sermaye yapılarını göz önüne alarak ihale şartlarını yeniden düzenlemesinin yararlı olacağını, işletmelerin gelişmesi için uygun bir çalışma ortamı sağlamaya yönelik fiziki, idari ve finansal çevrenin oluşturulmasına ilişkin politikaların ve stratejilerin zaman kaybetmeden uygulamaya aktarılmasının faydalı olacağını, işletmelerin karşılaştıkları bürokratik engellerin, ilgili odalar, kurumlar ve vakıflar tarafından tespit edilerek ilgili yerlere iletilmesinin gerektiğin, yasal ve idari kısıtlamaların kaldırılmasının olumlu bir karar olduğunu ve KOBİ orman ürünleri sanayi işletmelerine yönelik olarak gerek sosyo-ekonomik gerekse kurumsal alt yapı açısından uygun koşulların oluşturularak büyük ölçekli sanayi işletmeleri ile entegrasyonlarının sağlanmasını dile getirmişlerdir.

Özdemir ve ark., (2004), talep tahmin hata maliyetleri için bir ekonomik analiz modeli ile ilgili çalışmalarında, yüksek rekabet ortamında firmalar için isabetli kararlar vermenin, işletme içi ekonomikliği ve dolayısıyla rekabet gücünü etkileyen

çok önemli bir unsur olduğunu, isabetli karar vermenin ileriye yönelik tahmin ve analizlerin doğruluğuna bağlı olduğunu ve gelecekteki piyasa koşullarının anlaşılmasına yönelik olarak yapılan en önemli tahmin çalışmalarından birinin de talep tahminleri olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca, tahmin hatalarının işletmedeki karar problemlerine göre neden olabilecekleri kayıplar ve/veya yüklerin maliyetlendirilmesi için bir model önerilmiş ve farklı istatistiksel hata ölçütlerinin işletmeler açısından ekonomik anlamlarını ortaya koymaya çalışmışlardır.

Çolakoğlu (2004), doktora çalışmasında; Türkiye'de mevcut kereste ve parke endüstrisi işletmelerinin üretim miktarı, dış ticaret, katma değer vb. açıdan ekonomideki payı, mülkiyetleri, işletme ve çalıştırdıkları işçi sayısı ve niteliği, sermaye yapıları, coğrafi dağılımları, ürün ve üretim teknolojileri, üretim maliyetleri, ithalat ve ihracattaki yapısal özellikleri, muhtelif kriterlere göre rekabet güçleri, sorunları, geleceğe yönelik tahminler ve alınması gereken tedbirleri belirlemiş, Türkiye'deki işletmelerin Avrupa Birliği ve diğer gelişmiş ülkelerdeki ürün ve üretim standartlarına uyumu ve rekabet güçlerinin arttırılması için yapılması gerekli görülen çalışmalar ile işletmelerin 1997-2002 yıllarına ait bilgileri derleyerek yıllar itibariyle değişimlerini değerlendirmiş ve geleceğe yönelik tahminler yapmıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği ve diğer ülkelerle ürün ve üretim standartları ile teknolojilerini karşılaştırmış, dünyada önde gelen beş ülke ile mukayese etmiştir. Ayrıca ülkemizde kereste ve parke sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin temel sorunlarını belirleyerek çözüm önerilerinde bulunmuştur. Çalışmasının sonunda; ülkemizdeki imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) üyesi işletmelerden 40.000 işletmenin mobilya ve ağaç işleri sektöründe faaliyet gösterdiğini, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu (TESK) üyesi esnaf ve sanatkarlarla birlikte yaklaşık 25.000 kadar işletmenin kereste ve parke endüstrisi ile ilgili üretim yaptığını, kereste sektörünün gelişebilmesi için; kereste sanayi ürünlerinin uluslar arası kalitede ve dünya piyasası fiyatlarıyla rekabet edebilecek düzeyde olmasını sağlayacak teknoloji ve metotların geliştirilmesi ve kereste sanayi yatırımlarının en yüksek verimlilikte çalışmalarını sağlamak için optimizasyon çalışmalarının yapılması gerektiğini, kereste ve parkede uygulanan

katma değer vergisinin Avrupa Birliğinde uygulanan % 5 oranına indirilmesi ile sektörün rekabet gücünün arttırılabileceğini ifade etmiştir.

Aytin (2006), Balıkesir'in orman ürünleri endüstri kuruluşlarının sorunları ile ilgili yüksek lisans çalışmasında, Balıkesir ilindeki orman ürünleri işleyen endüstri kuruluşlarını tespit ederek bu firmalarla yaptığı anket çalışması sonucunda; bu firmalara ilişkin hammadde teminlerini, işletmecilik faaliyetlerini, teknoloji kullanımlarını, kalite kontrol ve standardizasyon çalışmalarını ortaya koymuş ve orman ürünleri endüstri kuruluşlarının sorunlarını, alınması gereken önlemleri ve çözüm önerilerini belirtmiştir.

Anonim (2006), Ormancılık Özel İhtisas Komisyonu tarafından hazırlanan rapora göre odun hammaddesi ihtiyacının yurtiçi olanaklar ölçüsünde karşılanması gerektiği vurgulanarak bu çerçevede bu ihtiyacın karşılanabilmesi için mevcut verimli ormanların, devamlılık prensibi içerisinde rasyonel bir şekilde işletilmesi, bozuk orman alanları ve orman içi açıklıklar ile orman rejimi dışındaki uygun hazine ve tarım alanlarında, yetişme ortamı koşulları ve yörenin odun hammaddesi ve halkın sosyo-ekonomik gereksinimleri göz önünde tutularak, kısa zamanda en yüksek odun hâsılatı alacak şekilde ve öncelikle hızlı gelişen yerli türlerle ağaçlandırılması için çalışmaların yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Aksoy (2006), derleme çalışmasında; mobilya sanayinin problemlerini ve panel sektörünün sorunlarını detaylı olarak belirtikten sonra çözüm önerileri olarak; odun hammaddesinde yaşanan sıkıntıların giderilmesi, ihtiyaçların tahsis yoluyla sağlanması, odun ithalatının kolaylaştırılması, ibreli ağaçların kabuklu olarak ithaline izin verilmesi, odun fiyatlarının Avrupa fiyat seviyelerine çekilmesi, ülke orman politikasının kökten gözden geçirilerek ormanların işletilmesinin ve odun üretiminin çağdaş normlara uydurulması, özel ormancılığın geliştirilmesi için gerekli ortamın sağlanması, vergi yükünün hafifletilmesi, kayıt dışı üretim ve satışın kesinlikle önlenmesi, yurt içi ve yurt dışı demiryolu taşımacılığının geliştirilmesi, mobilya sanayine yapılan yatırımların desteklenmesi, mobilya tasarımları için kolay uygulanabilir teşvik sistemi kurulması, mobilya ve panel ihracatçısının haklarının

uluslar arası düzeyde korunması, dağıtım kanallarının ve pazarlama tekniklerinin geliştirilmesi, mesleki teknik eğitime önem verilmesi ve kayıt dışı ticaretten kaçınılması gibi tedbirleri sunmuştur.

Yaman (2006), derleme çalışmasında; Türkiye'de orman ürünleri sektörünün en önemli sorunlarını hammadde sorunları, kullanım sorunları, endüstriyel sorunlar, organizasyon sorunları ve sermaye ve bilgi yetersizliği başlıklarında ayrıntılı olarak açıkladıktan sonra bu sorunların çözülmesi için yapılması gerekenleri kısa vadeli politikalar ve uzun vadeli politikalar başlıkları altında detaylı olarak açıklamıştır.

Kaplan (2007), Türkiye'de orman ürünleri talebi ile arz kaynaklarının değerlendirilmesi ve endüstriyel plantasyonların yeri ile ilgili makalesinde, Türkiye'de orman ürünleri sanayisinin ulaştığı kapasiteye dikkat çekerek sektörün odun hammaddesine olan talebinin gün geçtikçe artan bir trend izlediğini, buna karşılık arz kaynaklarının yetersizliğini ortaya koymaya çalışmıştır. Ayrıca orman ürünleri endüstri kuruluşlarının odun hammaddesini karşılamak amacıyla endüstriyel plantasyonların önemini vurgulayarak hızlı gelişen türlerle bu arz açığının giderilebileceğini açıklamaya çalışmıştır.

Odun hammaddesi üretiminde Operasyonel Planlama; dün üretim etkinlikleri kapsamında; hangi miktarda ve nitelikteki odun hammaddesinin, hangi kaynaklardan (eta, insan-hayvan-makine işgücü, para, zaman) ne kadar kullanılarak, ne zaman ve nasıl üretileceğinin; nereden, nasıl ve nereye taşınacağının; topoğrafik/teknik, ekonomik, çevresel, ergonomik ve sosya-ekonomik ölçütlere göre planlaması, anlamına gelir (Eker, 2004). OP; belirli alanlardaki ormancılık operasyonlarını sürdürmek için işgücü, para ve zaman girdilerini kullanarak gerekli olan orman kaynaklarına erişimi, bunların kullanımını, yenilenmesini ve korunmasını olanaklı kılan metotlar, programlar ve sorumluluklar bütününü kapsayan bir planlama yaklaşımıdır. Odun hammaddesi üretimine yönelik faaliyetleri konu edinir ve bu faaliyetlerden beklenen hedefleri başarmak için gerekli olan süreç ve eylemleri organize etmeye yarayan bir üretim planlaması yöntemidir.

Orman kaynaklarından faydalanmanın sürdürülebilirliğinin ekonomik, ekolojik ve sosyal boyutu açısından, odun hammaddesi üretimine odaklı ormancılık faaliyetlerinin bir planlama çerçevesinde yürütülmesi gereklidir. Bu bakımdan; kısa vadeli, detay uygulama planını ortaya koyabilen, ortalama üretim maliyetlerini ve meşçere zararlarını azaltabilen, orta ve uzun vadedeki amaçlara uygun, zaman ve konumsal duyarlılığı olan bir planlama yönetimine ihtiyaç vardır.

Orman İşletmeleri hem mal hem de hizmet üreten işletmelerdir. Toplumsal fayda üretme ve orman kaynaklarının sürekliliğinin sağlanması gibi üstlenmiş olduğu misyonlar nedeniyle bu işletmelerde karlılık amacı bazen gri plana itilebilir. Bununla birlikte karlılığın önemsendiği durumlarda veya en azından işletme sürekliliğinin sağlanabilmesi bakımından işletme gelirleri önemlidir. Kamuya ait bu işletmelerin maliyet yönetimi bakımından olması gerekenden çok uzakta olduğu ve yıllardır uygulana gelen popülist yaklaşımlar nedeniyle giderlerini kontrol altında tutamadığı bilinmektedir.

Gelişen dünya ile birlikte orman işletmeleri toplumun gereksinimlerini karşılarken onların istek ve taleplerini de dikkate alması gerekmektedir.

Dünyada nüfusun hızla artması ve buna paralel olarak sanayileşme ile birlikte doğal kaynakların kullanımı üzerindeki baskılar da artmaktadır. Dolayısıyla orman kaynaklarına olan ihtiyaç giderek artmakta ve bu kaynakların planlı bir şekilde kullanılması önem kazanmaktadır (Gültekin 2009).

Genel olarak arz, diğer değişkenler sabitken, belli bir zaman diliminde piyasada firmaların değişik fiyat düzeylerinde satmaya hazır oldukları mal ve hizmet miktarı ile ifade edilmektedir (Alkin ve ark., 2005). Orman ürünleri endüstrisinde yuvarlak odun arzı o bölgede yetişen ormanlardaki ağaç türlerinin farklılığı ile açıklanabilir. Başka bir değişle, bölgede yetişen ormanlardan elde edilen ürünler o bölgedeki yuvarlak odun arz ve talebini önemli ölçüde etkilemektedir (Tromborg ve ark., 2009).

Planlı gelişmenin sağlanması için yerleşmelerin değişiminde etkili olabilecek mekansal, sosyal, demografik, ekonomik ve teknik verilerle estetik, kültürel, doğal ve/veya ekolojik etmenler bulunmaktadır. Geleceğe yönelik amaç ve hedefleri, uygulama araçlarını ve süreçlerini tanımlayan, karar vericiler için alternatif öneriler oluşturan ve bunların uygulanması olarak Bölgesel Planlamacılık, bir ülkenin bölgelerinin planlanması veya birden fazla ülkelerin planlanması şekilde karşımıza çıkabilmektedir. Bölgesel planlama, ulusal planlama işlemlerinin bir parçası olarak tüm ülkeyi kapsayan bölgesel planların oluşturulması açısından da büyük önem taşımaktadır (Çakır, 1986).

Orman endüstrisi üretim, istihdam, ithalat, ihracattaki payı vb. parametreler göz önüne alındığında diğer endüstriler içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu endüstrideki firmalar hammaddelerini oluşturan kaynakların büyük kısmını Orman işletmelerinden tedarik etmektedirler. Bu nedenle Orman İşletmeleri ile Orman Endüstrisi sıkı bir ilişki içindedirler.

Ormana ve orman ürünlerine olan ihtiyacı doğrudan veya dolaylı olarak sürekli bir şekilde sağlamak amacıyla sınırları belli olan orman alanlarında üretim faaliyetlerinde bulunan ekonomik birimler orman işletmeleri olarak tanımlanmaktadır. Orman işletmeleri üstlendiği görevler bakımından teknik ve idari bir takım faaliyetlerde bulunmaktadır. Orman işletmeleri kuruluş yeri özellikleri, fonksiyonel özellikleri, faaliyetlerine ilişkin özellikler ve ekonomik özellikler olmak üzere bir takım özelliklere sahiptir. Bu özellik ve devlet eliyle yönetilmeleri nedenleriyle diğer işletmelere göre büyük farklılıklar gösterir. Orman işletmelerinin faaliyetlerinden en önemlisini oluşturan ve büyük miktarda gelir sağlayan faaliyet odun hammaddesi üretimidir.

Dünyada nüfusun hızla artması ve buna paralel olarak sanayileşme ile birlikte doğal kaynakların kullanımı üzerindeki baskılar giderek artmaktadır. Dolayısıyla orman kaynaklarına olan ihtiyaç giderek artmakta ve bu kaynakların planlı bir şekilde kullanılması giderek önem kazanmaktadır.

Ülkemizin % 27'sini oluşturan ve toplan alan 21.2 milyon hektar olan ormanlarımızın korunması, geliştirilmesi ve çok yönlü faydaları için sürdürülebilir yönetim ilkeleri doğrultusunda işletilmesi, toplumun bugün ve gelecekteki orman ürünü talebinin en yüksek miktar ve kalitede karşılanması orman işletmeciliğinin temel görevlerinden biridir. Bilindiği üzere orman işletmelerinin asli görevlerinden biri odun hammaddesi üretimidir (Türkler, 2000). Başka bir değişle, üretilen, odun hammaddesinin ne zaman ve ne kadar üretileceği, üretilen bu ham madenin nihai kullanıcılara ulaştırılması konuları büyük önlem arz etmektedir.

Belli bir zaman süresi içerisinde tüketicinin geliri, zevkleri satın alabileceği diğer malların fiyatları sabit kabul edildiğinde, bir malın, hizmetin veya düşüncenin, talep edilen miktarının sadece o mala yönelik ihtiyaca ve fiyatına bağlı olarak değişeceğini gösteren fonksiyonel ilişki talep olarak tanımlanmaktadır (İlter ve Ok, 2004, Deliklitaş, 2001). Ormancılıkta odun hammaddesine olan talep genel olarak orman işletmelerinin sataş depolarından çeşitli örgütsel alıcılara doğru gerçekleşmektedir. Odun hammaddesini satın alan firmalar piyasa ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak satın almış oldukları ürünleri işleyerek hedef pazara ulaştırmaktadır (İlter ve Ok, 2004).

Ormana ve orman ürünlerine olan ihtiyacı doğrudan veya dolaylı olarak sürekli bir şekilde sağlamak amacıyla sınırları belli olan orman alanlarında üretim faaliyetlerinde bulunan ekonomik birimler olarak tanımlanan orman işletmeleri, üstlendiği görevler bakımından teknik faaliyetlere bulunmaktadırlar. Orman işletmeleri kuruluş yeri, fonksiyonel, faaliyetlerine ilişkin ve ekonomik olmak üzere bir takım özelliklere sahiptirler. Bu özellikleri ve devlet eliyle yönetilmeleri nedenleriyle diğer işletmelere göre büyük farklılıklar gösterirler. Orman işletmelerinin üretim faaliyetlerini oluşturan ve önemli bir gelir oluşturan kaynak odun hammaddesidir. Bu nedenle odun hammaddesinin üretiminden son kullanıcılara kadar geçirdiği süreçler önem arz etmektedir.

Orman endüstrisi üretim, istihdam, ithalat, ihracat payı vb. parametreler göz önüne alındığında diğer endüstriler içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu endüstrideki

firmalar hammaddelerini oluşturan kaynakların büyük kısmını orman işletmelerinden tedarik etmektedirler. Bu nedenle Orman İşletmeleri ile Orman Endüstrisi sıkı bir ilişki içindedirler.

Ormanlardan odun hammaddesi, su, oksijen, karbon depolama, odun dışı bitkisel ürünler, yaban hayatı, rekreasyonel hizmetler… vb. bir çok faydalar sağlanmaktadır. Başta odun hammaddesi ile birlikte birçok yan ürünün de ana kaynağı yine ormanlardır. Bu kaynağın verimli, ekonomik ve sürekli işletilmesi modern ormancılığın temelini oluşturmaktadır.

Genel olarak ormancılık; toplumun orman ürünlerine ve hizmetlerine olan gereksinimlerini sürekli ve optimal olarak karşılamak amacıyla biyolojik, teknik, ekonomik, sosyal, kültürel ve yönetsel çalışmaların tümünü kapsayan çok yönlü, sürdürülebilir bir etkinlik olarak tanımlanmaktadır. Çok yönlü faydalanma ilkesi çerçevesinde sadece maddesel ürünler değil, zamana ve mekâna bağlı olarak ondan daha önemli ve çoğu kez değeri para ile ölçülemeyen hizmetler ve faydalar da söz konusudur. Ormanlarımızın sağladığı ürün ve hizmetlerden faydalanma sırasında diğer işletmelerde olduğu gibi amaç her zaman tek başına karlılık olmayabilir. Toplumsal faydalar yaratma, iktisadilik, verimlilik, sürdürülebilirlik, çok yönlü yararlanma vb. ilkeler karlılıktan daha önemli olduğundan sermayenin %3 gibi düşük bir faizle çalıştığı kabul görmektedir (Özdönmez ve ark.,1998).

Ormancılık sektörü ülkemizde istihdam meydana getirici özelliği ile önemli bir yere sahiptir. Bunda sektörle ilgili üretim, bakım, nakliyat, ağaçlandırma ve mera ıslahı gibi temel faaliyetlerin emek yoğun olması da önemli rol oynamaktadır (Konukçu, 2001).

Türkiye'de yıllık orman emvali üretimi 13,5 milyon m^3 'tür. Bu miktarın %55 – 60'ı endüstriyel odun geri kalanı da yakacak odundur. Devlet ormanlarından yapılan bu üretim, kalite olarak talebi karşılamakta çok uzakta oluğundan, tomruk arz açığı ithalat yoluyla karşılanmaktadır (Şimşek 2001).

Devlet ormanlarından yapılacak olan endüstriyel odun üretimi, orman idaresince belirlenen esaslar çerçevesinde orman amenajman planlarına göre yapılmaktadır (Türker,1998). Asli Orman ürünlerinin üretiminde, bir yıl önceden bütçe hazırlığı ve dikili damgalar tamamlanmaktadır. Dikili damga amenajman planı doğrultusunda kesilecek ve ormandan çıkarılacak ağaçların orman mühendislerince tespiti ve işaretlenmesidir. İşaretlenen ağaçlar yörenin orman köylüsüne kesme, sürütme, yükleme ve taşıma işlemi olarak, belirli bir fiyat karşılığında yaptırılır. Kesilen ağaçların ürün bölüşümünün gerçekleşmesi sonrasında, elde edilen orman emvalleri orman depolarına istif ettirilir. Tabi ürünlerin üretimi de aynı şekilde yapılmaktadır (OGM, 1996).

Asli orman ürünlerinin pazarlanması, yürürlükte bulunan kanun ve mevzuat çerçevesinde açık arttırma usulüyle yapılmaktadır. Orman ürünlerinin bu şekilde satılmasında ki gaye ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarda, zamanında karşılanması ve rekabetin sağlanmasıdır. Bir diğer satış şekli de, orman ürünleri işleyen sektör ve madencilere tahsisli satışlar yapılmasıdır. Tahsisli satış fiyatları genelde ihale birim fiyatlarından yüksek olmasına rağmen, özel sektör zaman zaman hammadde ihtiyacını riske etmeden düzenli olarak karşılayabilmek için bu zorluğa katlanmaktadır (OGM 1987). OGM, dikili olarak tespiti yapılmıştır D.K.G.H' ndeki orman emvalini, kesme, sürütme ve nakliyat işlemlerini yapmadan, dikili satış uygulaması neticesinde de pazarlayabilmektedir.

Dünya da nüfusun hızla artması ve buna paralel olarak sanayileşme ile birlikte doğal kaynakların kullanımı üzerindeki baskılar giderek artmaktadır. Dolayısıyla orman kaynaklarına olan ihtiyaç giderek artmakta ve bu kaynakların planlı bir şekilde kullanılması giderek önem kazanmaktadır.

Türkiye oldukça sınırlı orman kaynaklarına sahiptir ve 21.2 milyon ha ormanlarımızın ancak 10 milyon ha'ı verimli orman sınıfına girmektedir. Bu kaynaklar, günümüze kadar süregelen yanlış uygulamalar ve çeşitli tahripler sonucunda büyük bir hızla azalmış ve azalmaya devam etmektedir. 20 milyon hektarın üzerinde orman alanına sahip Türkiye'de 2006 yılında yıllık yaklaşık 7

milyon m^3 yakacak, 17 milyon m^3 endüstri ve 1.300 ton kağıtlık odun üretimi yapılmıştır. Fakat bunlara rağmen bu üretim, artan talebi karşılamadığından son yıllarda yaklaşık 1.5 milyon m^3 ün üzerinde odun ithal edilmektedir. Odun talebi ve üretimi arasındaki bu açık gün geçtikçe artmaktadır.

Belli bir zaman süreci içerisinde tüketicinin geliri, zevkleri satın alabileceği diğer malların fiyatları sabit kabul edildiğinde, bir malın, hizmetin veya düşüncenin, talep edilen miktarlarının sadece o mala yönelik ihtiyaca ve fiyatına bağlı olarak değişeceğini gösteren fonksiyonel ilişki talep olarak tanımlanmaktadır. Ormancılıkta odun hammaddesine olan talep genel olarak orman işletmelerinin satış depolarında çeşitli örgütsel alıcılara doğru gerçekleşmektedir. Odun hammaddesini satın alan firmalar piyasa ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak satın almış oldukları ürünleri işleyerek hedef pazara ulaştırmaktadırlar.

Planlı gelişmenin sağlanması için, yerleşmelerin değişiminde etkili olabilecek mekansal, sosyal, demografik, ekonomik ve teknik verilerle estetik, kültürel, doğal ve/veya ekolojik etmenler bulunmaktadır. Geleceğe yönelik amaç ve hedefleri, uygulama araçlarını ve süreçlerini tanımlayan, karar vericiler için alternatif öneriler oluşturan ve bunların uygulanması olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerin ekonomik alanda varlığını devam ettirebilmesi için gerekli olan temel niteliklerden birisi gelişmiş ülkelerdeki gibi güçlü bir ekonomik yapıdır. Ülkeler sahip oldukları ekonomik kaynaklarını kullanabildikleri ve dünya piyasaları ile bütünleşebildikleri düzeyde gelişme hızını arttırabilir ve ekonomik kalkınma ve büyümeyi yakalayabilir. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin ekonomik durumu ve refah düzeyleri diğer birçok ülkeye göre ileri seviyededir. Avrupa Birliği Ülkeleri genel olarak yakacak odundan daha fazla endüstriyel odun kullanırlar.

Türkiye'de orman ürünleri arz-talep durumuna bakıldığında; başlıca arz kaynağının devlet ormanları ve özel sektör kavak yetiştiriciliği olduğu görülmektedir. Bu kaynaklardan yılda ortalama 18 – 20 Milyon arasında değişen odun üretiminin 11 – 12 Milyon endüstriyel odun olmaktadır. Orman ürünleri işleyen tesislerin hammadde işleme kapasitelerinin 25 Milyon ulaştığı günümüzde bu kapasitenin halen % 55'nin

kullanılabilir durumda olması dikkat çekicidir. Sanayinin bu dinamik yapısı karşısında mevcut arz kaynaklarının yetersiz kalması, ithalatın gelecekteki belirsizliği karşısında Türkiye'de hızlı gelişen tür endüstriyel plantasyonların önemini ortaya çıkarmaktadır. Endüstriyel plantasyonlarda mümkün olduğunca hızlı büyüyen yerli türlere öncelik verilmelidir. Yerli türlerimizden kızılçam, kızılağaç bunlara yakın büyüme yapabilen titrek kavak, söğüt, dişbudak, kestane, çınar gibi türlerin büyüme enerjileri oldukça fazladır.

Nüfusun hızla artmasına karşılık ormanlarımızın hızla azalıyor olması orman ürünleri endüstri sektörü sorunlarına daha da büyümesine neden olmuştur.

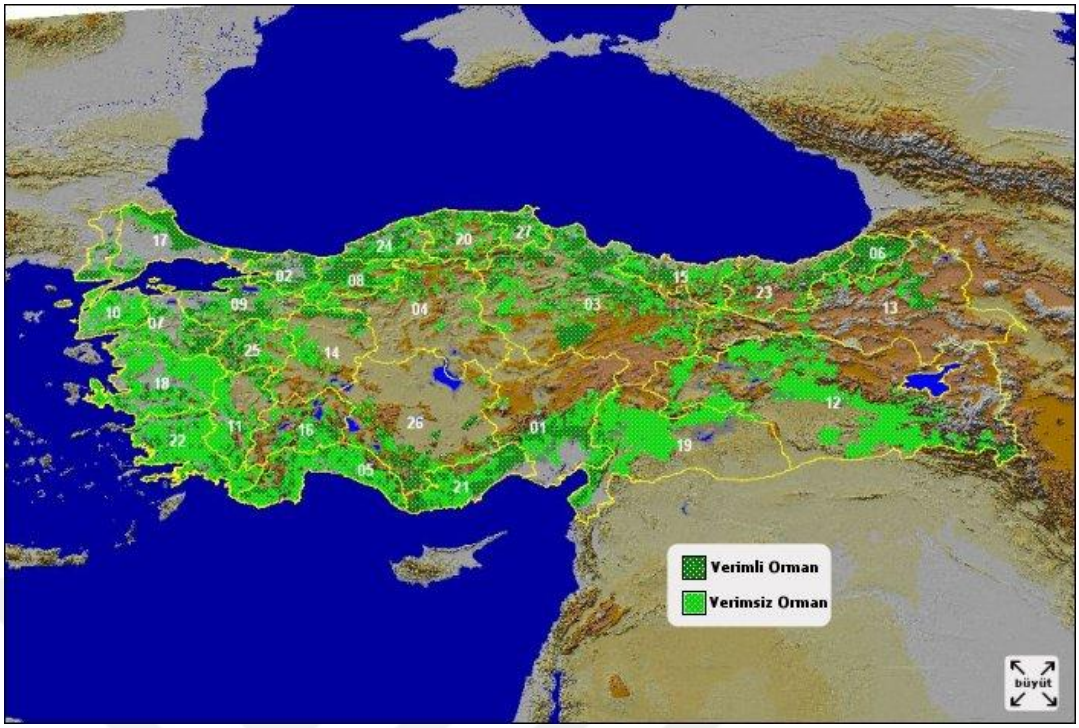
3. MATEYAL VE YÖNTEM

3. 1. Araştırma Alanı

Araştırma alanı olarak, Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü seçilmiştir. Araştırma alanının Balıkesir bölgesinin seçilmesinin sebebi, üretilen ürün çeşitliliği ve miktar bakımından önemli bir Bölge Müdürlüğü olması, ayrıca Bölge Müdürlüğünün orman ürünleri endüstrisinin gelişmiş olduğu bölgelere (İstanbul, Bursa, İzmit) ürün sağlayan bir durumda olmasıdır.

Yüzölçümü 14.295 km² olan Balıkesir İli'nin toplam arazi varlığının yaklaşık %45'i orman arazisidir. İlin orman varlığının büyük bir kısmı Sındırgı, Dursunbey, Bigadiç ve Edremit ilçeleri civarında yer almaktadır. Bu ilçelerdeki orman varlığının büyüklüğünü bu ilçelerdeki işletme şefliğinin sayısına bakarak da anlamak mümkündür. Sındırgı ilçesinde 6, Dursunbey ilçesinde 12, Bigadiç ilçesinde 5, Kepsut 3 ve Gönen ilçesinde de 3 orman işletme şefliği bulunmaktadır.

Bir tarafı Ege Denizine kıyı iken diğer bir kıyısı da Marmara denizine olan kıyısı olmakla beraber ve orman alanı bakımından zengin olan il ayrıca endemik tür açısından da çeşitlilik göstermektedir. Şüphesiz endemik türlerden en önemlisi Edremit ilçesi sınırlarındaki Kazdağı Göknarı olarak bilinmektedir. Ayrıca ilde 5 adet korunan alanlar olarak yer alan; Kuşcenneti ve Kazdağı Milli Parkı; Ayvalık Adaları Doğa Parkı; Kazdağı Göknarı Doğa Koruma Alanı; uluslararası öneme sahip sulak alan Manyas Kuş Cenneti bulunmaktadır. Ayrıca 6 Yaban Hayatı Koruma Alanı (YHKA) mevcut olup bunlar; Dursunbey- Alaçam YHKA, Erdek- Kapıdağ Yarımadası YHKA, Gönen- Yosunludağ YHKA, Ayvalık Doğa Parkı, Kazdağı ve Kuş Cenneti Milli Parklarıdır. Bu saydığımız Korunan alanlar Balıkesir İlinin Orman varlığının zenginliğini oluşturmaktadır.

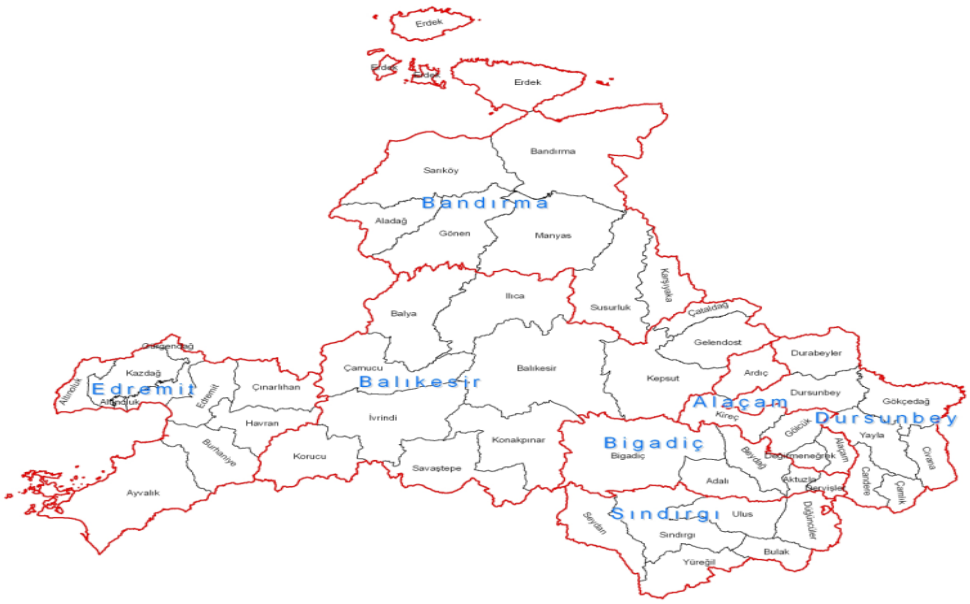
Şekil 3.1. Türkiye'de Orman Bölge Müdürlüklerine Göre Orman Durumu

DİE'nin 2006 verilerine göre sosyo-ekonomik açısından bakıldığında ise ilde bulunan 940 köyün 363'ü orman içi ve 449'u ise orman kenarı köy niteliğindedir. İl nüfusunun %10'u orman içi köylerde ve % 19'u orman bitişiği köylerde yaşamaktadır. Belirtilen değerlerin dışında Balıkesir kırsal nüfusunun yaklaşık %65'i ormanla ve ormancılıkla ilişki halindedir. Bunun bir sonucu olarak ormanların ve ormancılığın özellikle Balıkesir yöresinde yaşayan kırsal nüfusun yaşantısının bir parçası olduğunu belirtmek yerinde olacaktır. Ekonomik açıdan gayri safi yurt içi hâsılanın sektörel dağılımı incelendiğinde ise sektörler içinde en büyük pay % 23,7 ile tarıma ayrılmakta olup ormancılığın payı ise % 1,9'dur (Yurdakul Erol, 2009).

Kod adı	İşl. Müd. Adı:	Kapsadığı İlçe	İ.Şefliği:
0701	ALAÇAM	Dursunbey	5
0702	BALIKESİR	Balıkesir, Kepsut, İvrindi, Savaştepe	11 + 3
0703	BANDIRMA	Bandırma, Gönen, Manyas, Susurluk, Erdek, Marmara	9+2
0704	DURSUNBEY	Dursunbey	7
0705	EDREMİT	Edremit, Havran, Burhaniye, Gömeç, Ayvalık	7
0706	SINDIRGI	Sındırgı	6
0707	BİGADİÇ	Bigadiç	5

Çizelge 3.1. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü Orman İşletme Şeflikleri dağılımı

Belirtilen özelliklere sahip Balıkesir İlinin tamamında etkinlik gösteren Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde 347.390 ha'ı (%52) verimli, 322.881 ha'ı (%48) bozuk olmak üzere toplam 670.271 ha Orman alanı bulunmaktadır. Bunun yanında 793.560 ha ormansız alan Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü sınırları içerisinde yer almaktadır. Böylece Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünün toplam alanı 1.463.831 ha olmaktadır (Balıkesir OBM, 2009a). Balıkesir İl sınırları içerisinde faaliyet gösteren Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü bünyesinde şekil-1'de görüldüğü gibi 7 orman işletme müdürlüğü ve 40 (+5 diğer) orman işletme şefliği faaliyet göstermektedir.

Şekil 3.2. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü

3. 2. Yöntem

Ülkemizdeki ormanların %99'luk kısmı devlet eliyle işletilmektedir. Bu işletmeciliği de Orman Genel Müdürlüğü yerine getirmektedir. OGM' nün taşra birimleri olan orman işletme müdürlükleri, ormanlarımızın işletilmesi faaliyetini aktif olarak yürütmektedirler. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü de Orman Genel Müdürlüğünün 27 taşra teşkilatından biridir.

Balıkesir Bölge Müdürlüğünde 7 Orman İşletme Müdürlüğünün 2006 – 2015 yılları arasında Kabuklu Kağıtlık ve Lif yonga üretim, tahsisli satış ve piyasa satışları işletme Müdürlükleri cetvellerinden alınmış grafik ve tablo halinde düzenlenmiştir.

Yöntem olarak sayısal analiz yöntemlerinden Trend analizi kullanılmıştır. Trend analizi, zaman serileri analizinden biridir. Trend bir zaman serisinin uzun dönemde belirli bir yöne doğru gösterdiği gelişmedir. Trend analizi verilerde yer alan değerlerin zaman içerisinde gösterdikleri eğilimlerin incelenmesi ile yapılır. Ayrıca değişkenler arasında kestirimler yapabilmek amacıyla matematiksel bir modelin çalıştırılmasından ibarettir (Şahinler, 2000;Yüzer ve Ark., 2006).

Trend analizi, işletmenin zaman içerisinde gösterdiği değişiklik hakkında bilgi vermesinin yanında, bu değişikliğin işletmenin içinde bulunduğu sektörle karşılaştırılmasında da kullanılmaktadır. Karşılaştırma veri değerleri endekslerinin incelenerek sektörün ortalama endeksleri ile karşılaştırılması şeklinde yapılır. Sektörün eğilimi ile işletmenin eğilimi karşılaştırılır (Yüzer ve Ark., 2006).

4. BULGULAR

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünün üretim, tahsis ve piyasa satış miktarları verilerinden önce bölge müşteri profili hakkında bulgulardan bahsederek alım miktarıyla ürün özelliklerinden ve alıcıların talep özelliklerine değinmek yerinde olacaktır. Diğer yandan ormancılık sektöründe lif ve yonga endüstrisi, kaplama endüstrisi, kontrplak endüstrisi, kâğıt sanayi ve kereste imalat endüstrisi hakkında bilgileri sunulması gerekmektedir.

4.1. Balıkesir İli Orman Ürünleri Müşteri Profili

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde, Bölge müdür yardımcısı başkanlığında, işletme pazarlama şube müdürü ve orman endüstri mühendisinin katılımıyla oluşturulan komisyon tarafından lif-levha tesisleri ve bazı büyük firmaların yetkilileri ile görüşülmesi, İşletme Müdürlüklerinden gelen bilgi ve cetvellerin değerlendirilmesi yoluyla bu rapor düzenlenmiştir.

Şekil 4.1. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü Orman Depolarından Görüntü

İşletme Müdürlükleri itibariyle değerlendirildiğinde Dursunbey İlçesinde bulunan Alaçam ve Dursunbey İşletmelerinde gerek sayı gerek kapasite olarak en fazla kereste sanayi müşterileri görülmektedir. Bu ilçede büyük alıcıların yanı sıra kendi tesisi bulunmayan, başkasına ait tesislerde fason üretim yapan çok sayıda küçük alıcı da bulunmaktadır. Bu alıcılar genelde doğramalık, inşaatlık kereste üretimi yapmaktadır. Bu işletmelerin tomruk, maden direk ebatlı kâğıtlık odun ve sanayi odunu alıcıları genelde Dursunbey İlçesinde faaliyet gösteren müşterilerdir. Sterli emval alıcıları da genelde lif-levha sanayine hammadde satmak üzere kabuklu kâğıtlık odun ve yakacak odun alımı yapmaktadır. İthal çam işleyen büyük firmalar dışındaki alıcılar genelde doğramalık, inşaatlık, lambrilik gibi geniş bir ürün yelpazesinde çalışmaktadırlar. Kaliteli karaçam tomruk üretiminin yapıldığı bu İşletmelerimizde PVC pencere sanayi ve laminat parke sanayinin yaygınlaşması sonucu bazı küçük alıcıların piyasadan çekilmeye başladığı görülmektedir.

Balıkesir İşletme Müdürlüğünde kaliteli karaçam tomruk üretimi bulunmayıp son yıllarda artan sterli emval üretimi dolayısıyla müşteri profilinin de bu yönde değiştiği görülmektedir. Tomruk, ebatlı kâğıtlık odun, sanayi odunu müşterileri genelde paletlik, inşaatlık üretimi yapan alıcılardan oluşmaktadır.

Bandırma İşletme Müdürlüğünde yapraklı tomruk üretimi daha fazla ve kaliteli olduğundan mobilyalık kereste alıcıları bu işletmemizde öne çıkmaktadır. Alıcılar genelde civar ilçe veya illerdendir. Koruya tahvil çalışması yapılan baltalık sahaların fazlalığı yapraklı-sterli emval müşterilerinin de önemini artırmaktadır.

Bigadiç ve Sındırgı İşletme Müdürlüklerinde kaliteli karaçam tomruk üretimine rağmen kereste sanayi fazla gelişmediğinden alıcılar genellikle civar ilçe ve illerden gelmektedir. Sındırgı İşletmesinin tomruk alıcıları da benzer özellik göstermektedir.

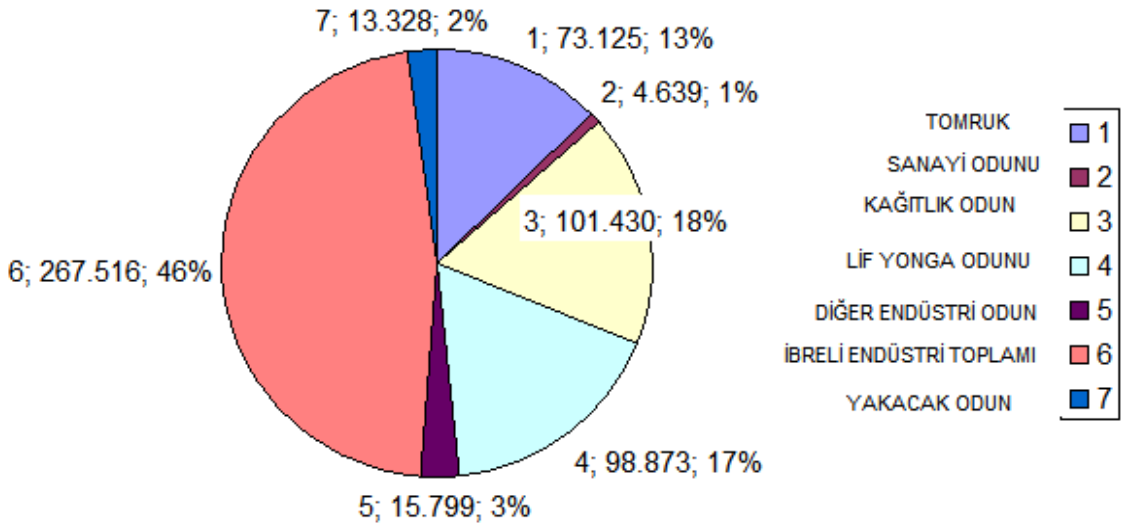
Edremit İşletme Müdürlüğünde alıcılar genellikle körfez ilçeleri olarak adlandırılan civardan olmaktadır. Bu İşletmelerimizde yeterli-kaliteli tomruk üretimi bulunmadığından ilçe dışından önemli miktarda doğramalık kereste gelmektedir. Mevcut müşterilerde inşaatlık ve paletlik kereste üretimi yapanlar ön plana

çıkmaktadır. İlçede faaliyet gösteren lif-levha fabrikası (SUMAŞ) olmasına rağmen sterli emval alıcılarının önemli kısmının Balıkesir'de bulunan lif-levha firmasına emval aldığı, sevk ettiği görülmektedir.

4.1.1. Satın Alınan Ürün Özellikleri ve Miktarları

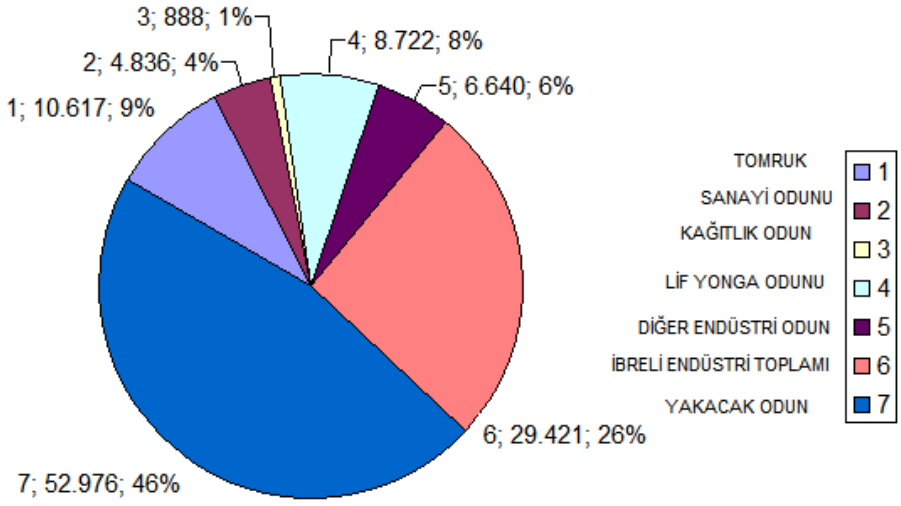
Tahsisli satışlar da dikkate alındığında 2007 yılında en büyük alımı lif-levha sanayinde faaliyet gösteren Kastamonu Entegre Firmasının yaptığı görülmektedir. 48.063 ster lif-yonga odununu tahsissen, yaklaşık 12.000 ster emvalde ihaleden almak suretiyle adı geçen firma en önemli sterli emval alıcısıdır. Bu firmayı takiben Aydınlıoğlu firması da önemli kısmı kabuklu kâğıtlık odun olmak üzere yaklaşık 19.000 m³ endüstriyel odun, 9.500 ster civarı da yakacak odun İşletmelerimizden almış bulunmaktadır. SEKA Fabrikasının kapanmasıyla Balıkesir İlinde 2006 yılında faaliyete geçen Kastamonu Entegre Firması, sterli emval pazarındaki boşluğu doldurmuş, en büyük ve önemli alıcı durumuna geçmiştir. Sterli emval alıcılarının oldukça önemli bir kısmı da aldıkları emvali bu firmaya satmaktadır.

Kereste üretimi dikkate alındığında, palet ağırlıklı üretim yapan Sağlamlar Firmasının 6.000 m³ yaklaşan alımla ve dikili satış aldığı da göz önünde tutulduğunda en önemli alıcı olduğu görülmektedir. Doğramalık ve inşaatlık kereste üretimi yapan Oktay TERZİ'nin 6.300 m³, Ömer AMBARCI'nın 4.200 m³ e yaklaşan tomruk ağırlıklı emval aldığı, en önemli müşteriler olduğu görülmektedir. 1000 m³ üzeri alım yapan müşterilerin büyük kısmının Dursunbey İlçesinde faaliyet gösteren kereste üreticileri olduğu görülmektedir.

Şekil 4.2. Satılan İbreli Emval Durumu

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde 2007 yılında satılan ibreli emval durumu grafiğine göre Kâğıtlık Odun üretiminin diğer çeşitlere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Diğer yandan Lif Yonga Odunu Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde ikinci sıradaki çeşit olarak görülmektedir.

Şekil 4.3. Satılan Yapraklı Emval Durumu

4.1.2. Alıcıların Talep Özellikleri

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü Müşteri Profili Raporu hazırlanırken anket çalışmaları da yapılmıştır. Alıcılarca doldurulan anket formlarından ve yüz yüze görüşmelerden aşağıdaki genel sonuçlara varılmaktadır;

- Çap-boy hatalarının bulunduğu, daha çok hataların noksanlık yönünde olduğuna dair sızlanmalar olduğu,
- Çürük –kovuk miktarlarının tomruklarda hatalı düşüldüğü,
- 3.sınıf tomruk istiflerine standart dışı emvalin sıkça konulduğu,
- Satışlarla ilgili işlemlerden genellikle memnun olunduğu,
- İhalelere girişin kısıtlanması gerektiği,
- Depolarda satışa konan emvalde mutlaka bayrak bulunması gerektiği,
- Satış Parti ve istif numaralarıyla ilgili bilgilerin bazı depolarda okunamadığı,
- Çamur içine istif yapıldığı, depoda çamur oluyorsa mutlaka altına istife dâhil olmayan altlık veya ızgara konulması gerektiği,
- Depo veya rampalarda yol şartlarının bozukluğundan dolayı araçların çamura saplanması halinde orman idaresinin araçlarıyla çekilmelerinin sağlanması,
- Genelde tahsisli satışla ilgili alıcıların bir fikri veya net bir görüşü olmadığı,

4.2. Balıkesir İli Orman Endüstrisi Yapısı

4.2.1. Lif ve Yonga Endüstrisi

Balıkesir Bölge Müdürlüğü dâhilinde levha üretimi yapan Kastamonu Entegre ve SUMAŞ Fabrikaları olmak üzere iki adet tesis ile sadece yonga (cips) üretimi yapan ve bunu İnegöl'deki Fabrikasına sevk eden Starwood Firmasının yongalama fabrikası bulunmaktadır.

Kastamonu Entegre Fabrikası 2006 yılından bu yana üretim yapmakta olup tam kapasite çalışmaktadır. Modern teknolojiyle kurulmuş olup yeni yatırıma ihtiyaç duyulmamaktadır. Ürettiği 550.000 m³/YTL yonga levhanın % 20 sini yurtdışına satmakta olup pazarlama problemi bulunmamaktadır.

Hammadde temininde sıkıntı olup kapasitesinin büyüklüğü dolayısıyla uzak işletmelerden de emval almaktadır. Tahsis miktarlarının artırılması talep edilmektedir.

SUMAŞ Fabrikası Edremit İlçesinde faaliyet gösteren 25 yıllık bir tesis olup geçen yıllarda teknojisini yenilemiş OSB üretimine başlamıştır. Tan kapasite çalışmakta olup üretimini yurtiçine satmaktadır. Pazar problemi bulunmamaktadır

Starwood Firmasına ait Balıkesir'de 2005 yılında faaliyete geçen fabrikada levha üretimi yapılmamakta, yonga üretimi yapılarak İnegöl fabrikasına nakledilmektedir. Tesis yatırımlarıyla ilgili bilgi alınamamıştır.

4.2.2. Kaplama Endüstrisi

Balıkesir Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet geçen ilk fabrikalardan olan tesis (İtalyan) yabancı yatırımcı ortaklığı bulunan MİLANO Ağaç Kaplama Sanayi Şirketi ağırlıklı olarak Afrika kökenli yapraklı türleri ithal ederek kesme kaplama üretmekte ve tamamını ihraç etmektedir.

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü sınırlarında Ceviz ve kayın talebi bulunmakla birlikte taleplerini karşılayacak kalitede ve miktarda emval bulunamadığından yerli emval kullanamadığı dile getirilmektedir.

4.2.3. Kontrplak Endüstrisi

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü sınırlarında Kontrplak Endüstrisi sektöründe kayda değer tesis bulunmayıp geçmiş yıllarda faaliyette bulunan iki adet firma ekonomik darboğaz nedeniyle üretimlerini durdurmuşlardır.

4.2.4. Kâğıt Sanayi

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü sınırlarında uzun yıllar üretim yapmış olan Balıkesir SEKA Kâğıt Fabrikası 2003 yılında özelleştirilmiş olup üretim kapasitesi kalmamıştır.

4.2.5. Kereste İmalat Endüstrisi

Kereste Sanayi, İşletme Müdürlükleri itibariyle icmal edilerek 7 no.lu cetvelde gösterilmiştir. 58 adet 1000 m³ üzeri hammadde işleyen tesis bulunmaktadır.

Üretim kapasitesi 2004 yılı sonu itibariyle düzenlenen envanter sonuçlarına göre yaklaşık % 45 oranına düşmüş olup bunda küçük tesislerin dikkate alınmamasının yanında son yıllarda hızla gelişen PVC pencere-kapı sanayi ile laminat parke döşeme sanayinin kerestecilik sektörüne olumsuz etkisi de kabul edilmelidir.

Örneğin Dursunbey İlçesinde özelleştirilen eski ORÜS Fabrikası halen faal durumda değildir. Genelde büyük tesisler ithal-kaliteli emval ile çalışmakta, ya da kaliteli doğramalık keresteden inşaatlık keresteye, palet, rabıta, çıta üretimine geniş bir ürün yelpazesinde çalışmaktadırlar. İşletmelerimizin en önemli alıcıları da bu geniş ürün yelpazesinde çalışan alıcılar olmaktadır.

Kereste Sanayi müşteri profili bahsinde değinildiği üzere Dursunbey İlçesinde oldukça gelişmiş durumdadır.

Bu ilçemizde 40 adet civarında yıllık 1000 m³ üzeri hammadde işleyen tesis bulunmaktadır.

Balıkesir merkezde 9 adet, Edremit'te 5 adet, Bandırma'da 3 adet, Bigadiç'te 2 adet 1000 m³ üzeri hammadde işleyen tesis bulunmaktadır.

4.3. Lif Yonga ve Kabuklu Kâğıtlık Odun Üretimleri ve Trendlerine İlişkin Bulgular

4.3.1. Lif Yonga Odun Üretimi ve Trendlerine İlişkin Bulgular

Balıkesir Bölge Müdürlüğü 2006-2015 yılları arasında ki 10 yıllık işletme müdürlüklerine göre lif yonga üretim durumu Çizelge 4.1'de verilmiştir.

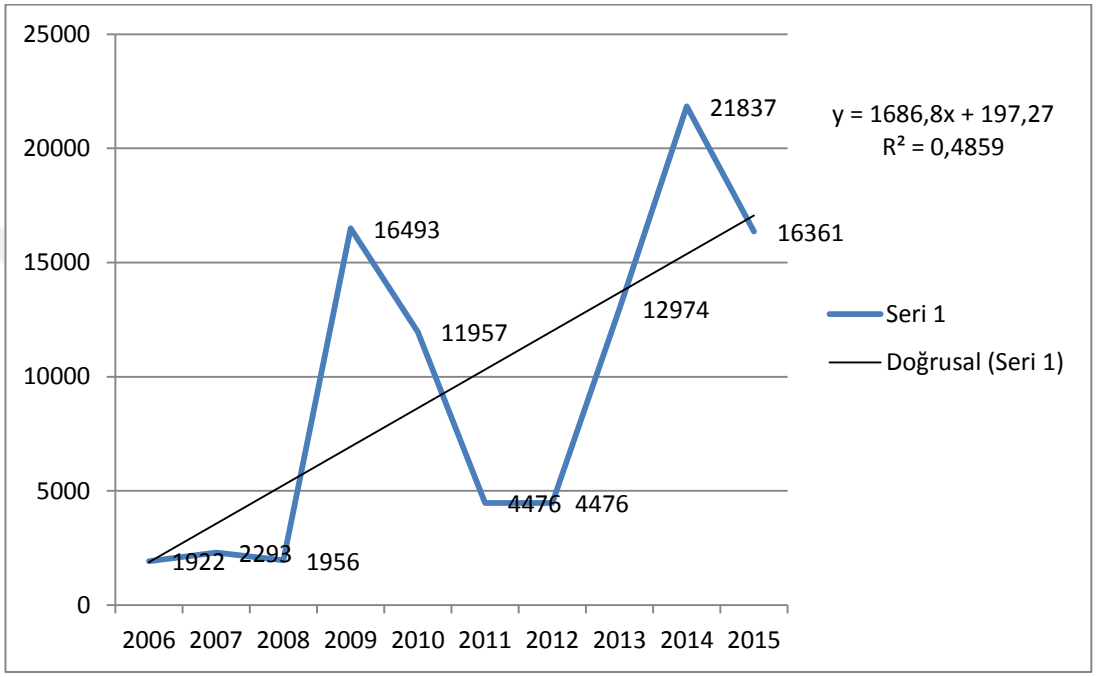
Çizelge 4.1. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Lif Yonga Üretim Durumu

Yıllar	Alaçam	Balıkesir	Bandırma	Dursunbey	Edremit	Sındırgı	Bigadiç	Bölge Müdürlüğü Toplam
2006	1922	39028	30489	7227	24341	7036	7893	117936
2007	2293	32008	19310	7049	18411	7052	6874	92997
2008	1956	25030	12385	10502	18143	9113	7500	84629
2009	16493	54933	33847	38563	16257	12062	21516	193671
2010	11957	46160	28561	31172	22364	14453	16667	171334
2011	4476	30089	6250	23800	26550	13250	12365	116780
2012	4476	22244	17093	43404	17065	21335	12036	137653
2013	12974	50149	16781	63744	77220	29688	17717	268273
2014	21837	105089	36085	65238	46304	53726	31050	359329
2015	16361	94420	36444	46726	61975	64562	31500	351988

Çizelge'de görüldüğü gibi Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde lif yonga odunu üretimi en fazla 2014yılında Balıkesir İşletme Müdürlüğünde olmuştur. En az üretim ise 2006 yılında Alaçam Orman İşletme Müdürlüğünde olmuştur. Diğer yandan Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde 2014 yılında toplamda 359329 ster üretim elde edildiği tespit edilmiştir.

4. 3. 1. 1. Alaçam Orman İşletme Müdürlüğü Lif-Yonga Üretim Ve Trendi

Balıkesir Bölge Müdürlüğü Alaçam Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.4. 'te verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,485 iken doğru grafiği isey = 1686.x +197,2 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.4. Alaçam orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göreüretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

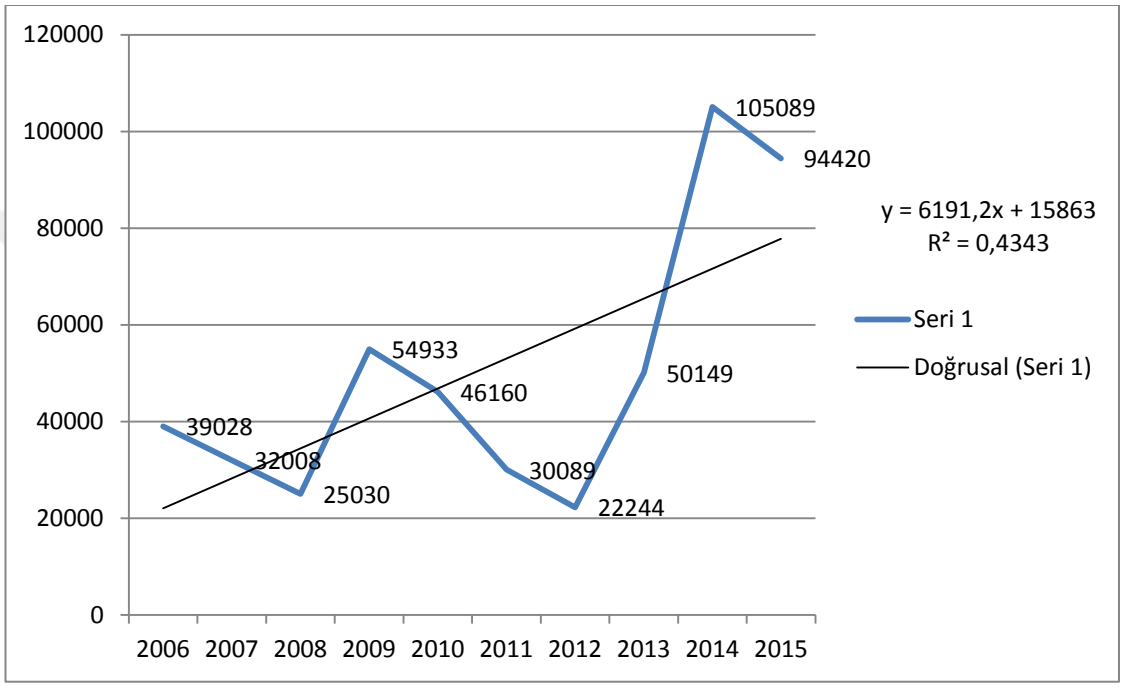
Y= 1686*(x=11)+197,2

Y_{2016}= 18743

2016 yılı için üretimin 18743 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 1. 2. Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü Lif-Yonga Üretim Ve Trendi

Balıkesir Bölge Müdürlüğü Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.5 'te verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,434 iken doğru grafiği ise y = 6191.x +15863 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.5.Balıkesir orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

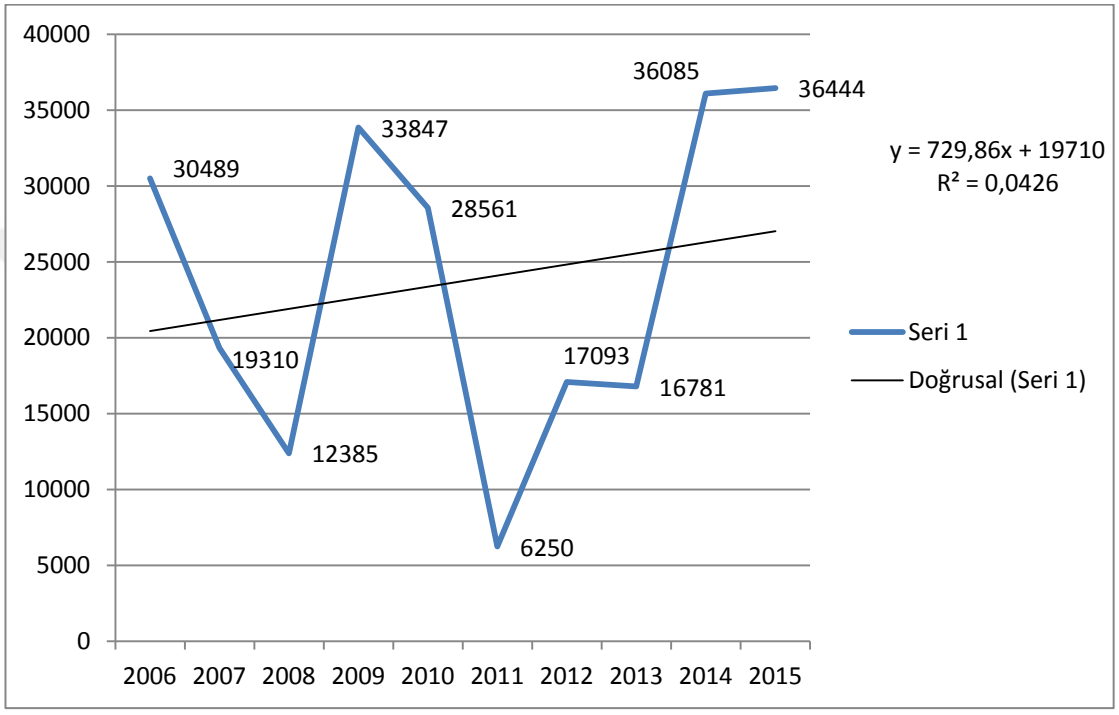
Y= 6191*(x=11)+15863

Y_{2016}= 83964

2016 yılı için üretimin 83964 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 1. 3. Bandırma Orman İşletme Müdürlüğü Lif-Yonga Üretim Ve Trendi

Balıkesir Bölge Müdürlüğü Bandırma Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.6 'da verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,042 iken doğru grafiği ise y = 729,8.x +19710 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.6.Bandırma orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

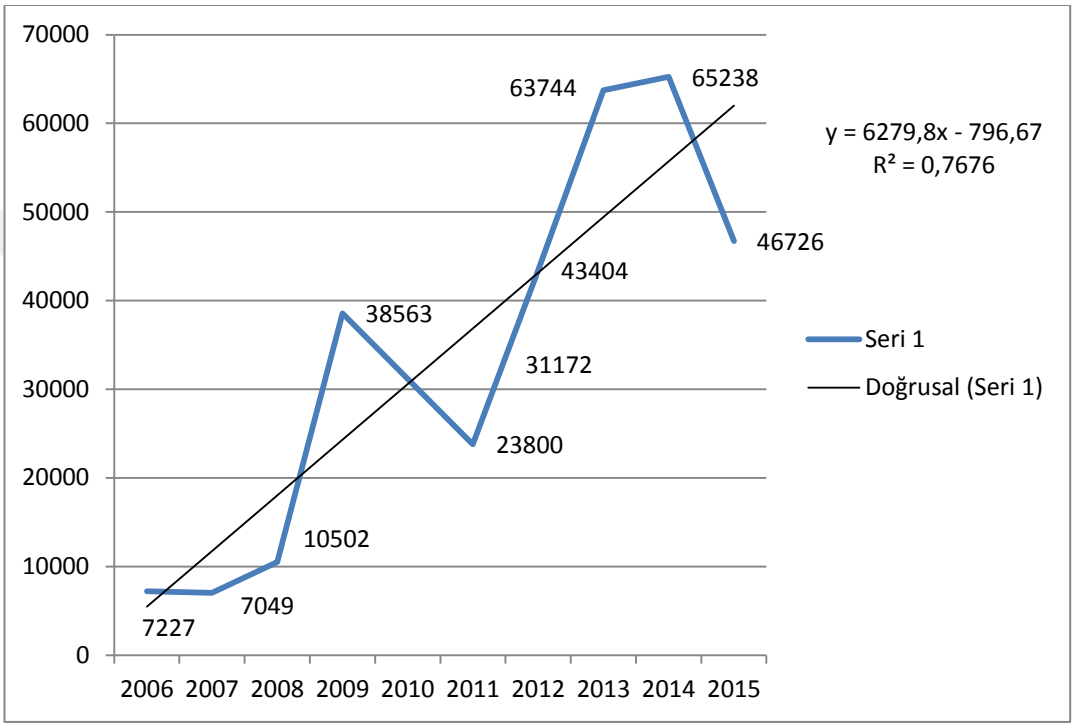
Y= 729,8*(x=11)+19710

Y_{2016}= 27738

2016 yılı için üretimin 27738 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 1. 4. Dursunbey Orman İşletme Müdürlüğü Lif-Yonga Üretim Ve Trendi

Balıkesir Bölge Müdürlüğü Dursunbey Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.7 'de verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,767 iken doğru grafiği ise y = 6279.x-796.6 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.7.Dursunbey orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

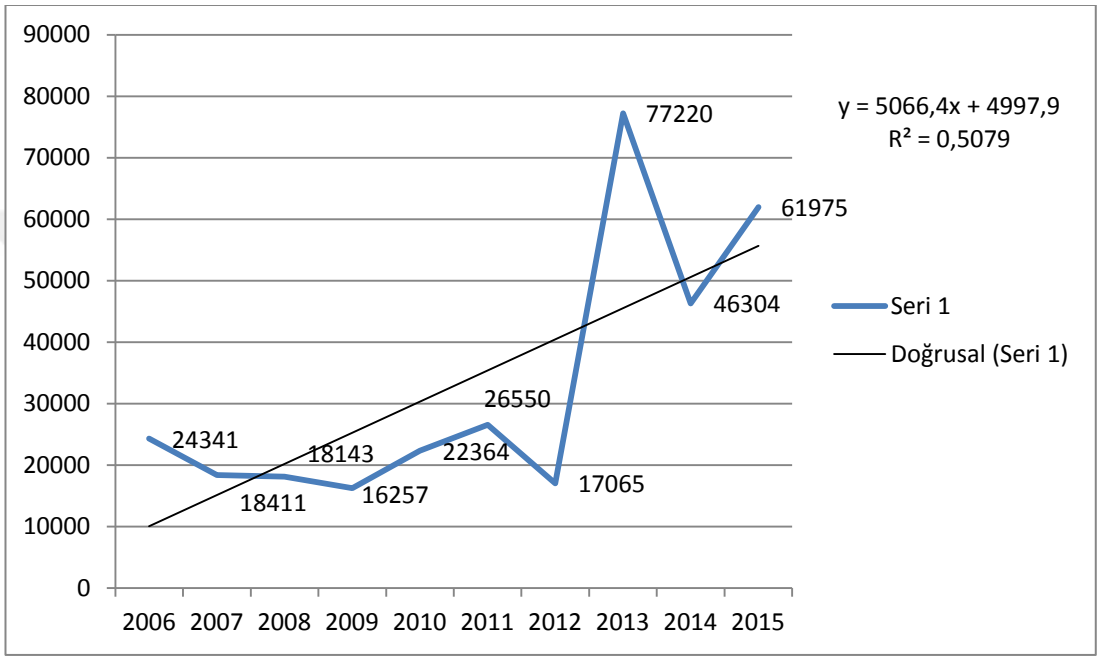
Y= 6279*(x=11)-796,6

Y_{2016}= 68273

2016 yılı için üretimin 68273 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 1. 5. Edremit Orman İşletme Müdürlüğü Lif-Yonga Üretim Ve Trendi

Balıkesir Bölge Müdürlüğü Edremit Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.8 'de verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,507 iken doğru grafiği ise y = 5066.x+4997 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.8. Edremit orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

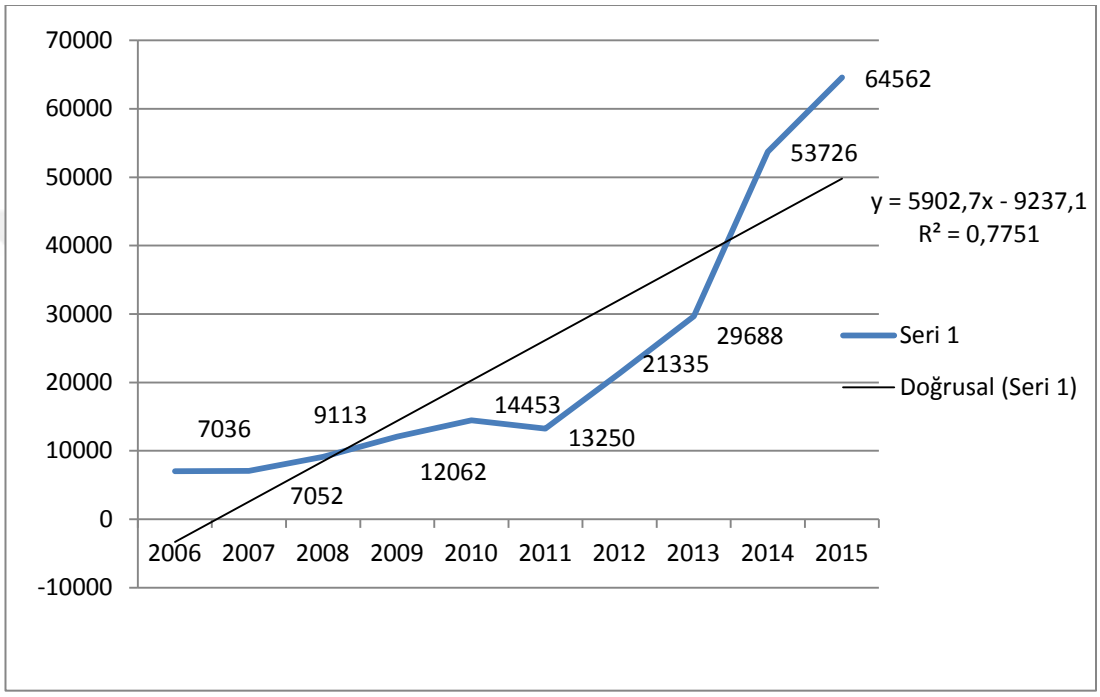
Y= 5066*(x=11)+4997

Y_{2016}= 60723

2016 yılı için üretimin 60723 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 1. 6. Sındırgı Orman İşletme Müdürlüğü Lif-Yonga Üretim Ve Trendi

Balıkesir Bölge Müdürlüğü Sındırgı Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.9 'da verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,775 iken doğru grafiği ise y = 5902.x+9237 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.9. Sındırgı orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

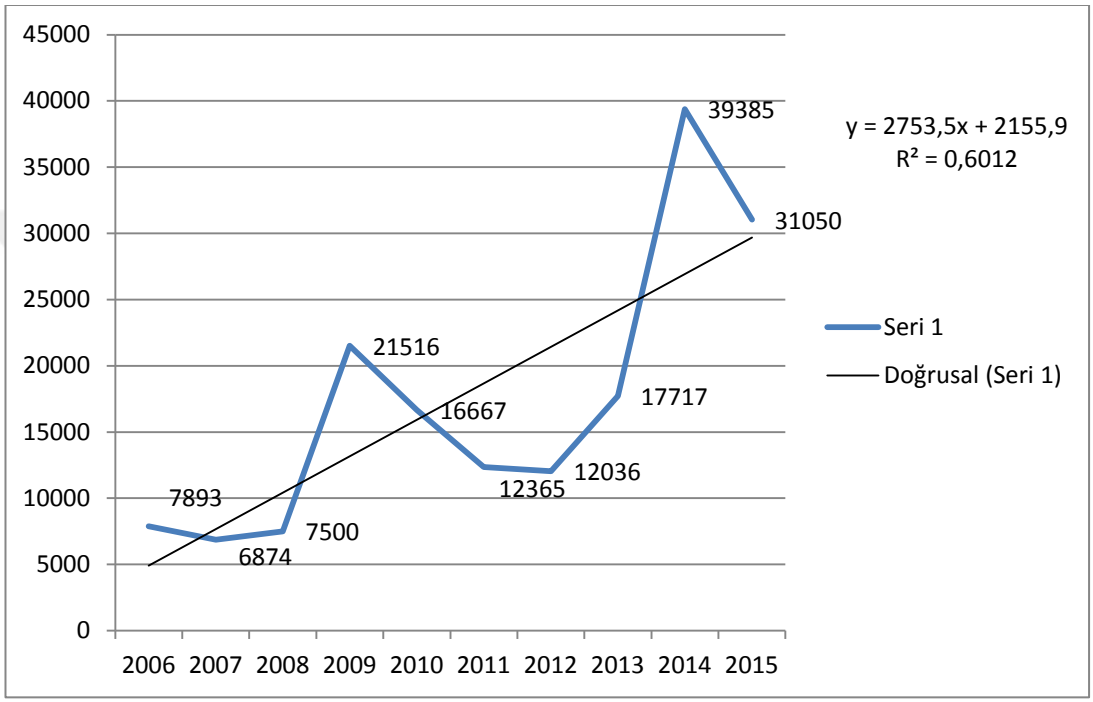
Y= 5902*(x=11)-9237

Y_{2016}= 55685

2016 yılı için üretimin 55685 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 1. 7. Bigadiç Orman İşletme Müdürlüğü Lif-Yonga Üretim Ve Trendi

Balıkesir Bölge Müdürlüğü Bigadiç Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.10 'da verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,601 iken doğru grafiği ise y = 2753.x+2155 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.10. Bigadiç orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

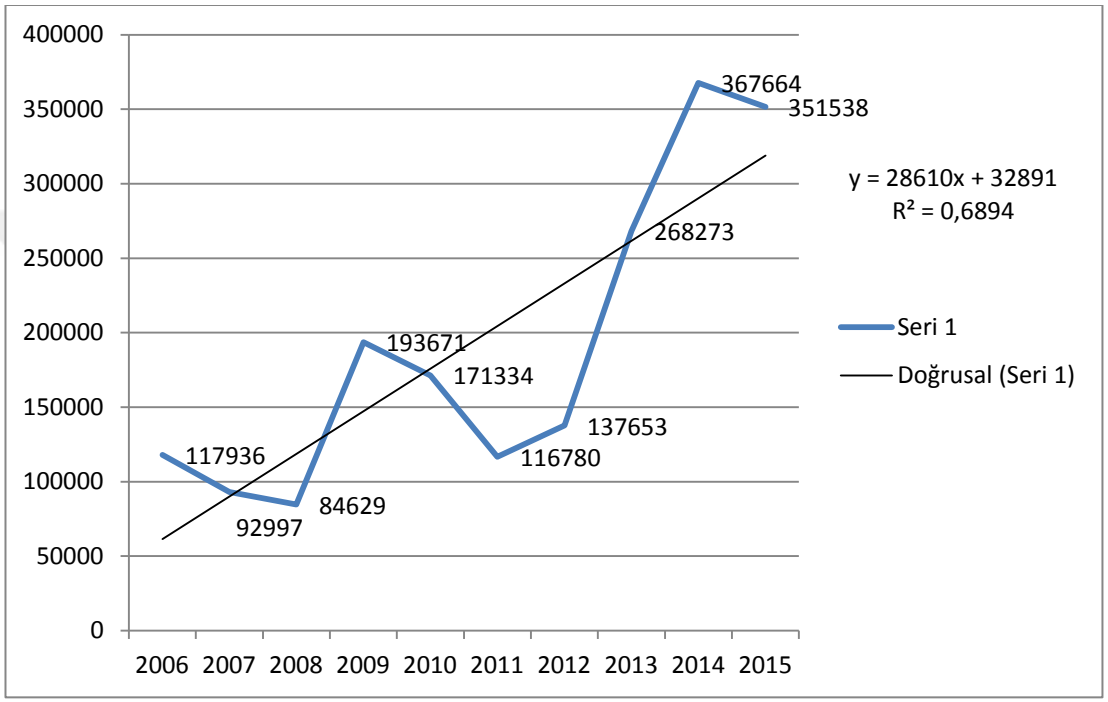
Y= 2753*(x=11)+2155

Y_{2016}= 32438

2016 yılı için üretimin 32438 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 1. 8. BalıkesirOrman Bölge Müdürlüğü Lif-Yonga Üretim Trend Analizi

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.11 'de verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,689 iken doğru grafiği ise y = 28610.x+32891 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.11. Balıkesir orman bölge müdürlüğü 2006-2015 yılları arası lif-yonga üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

Y= 28610*(x=11)+32891

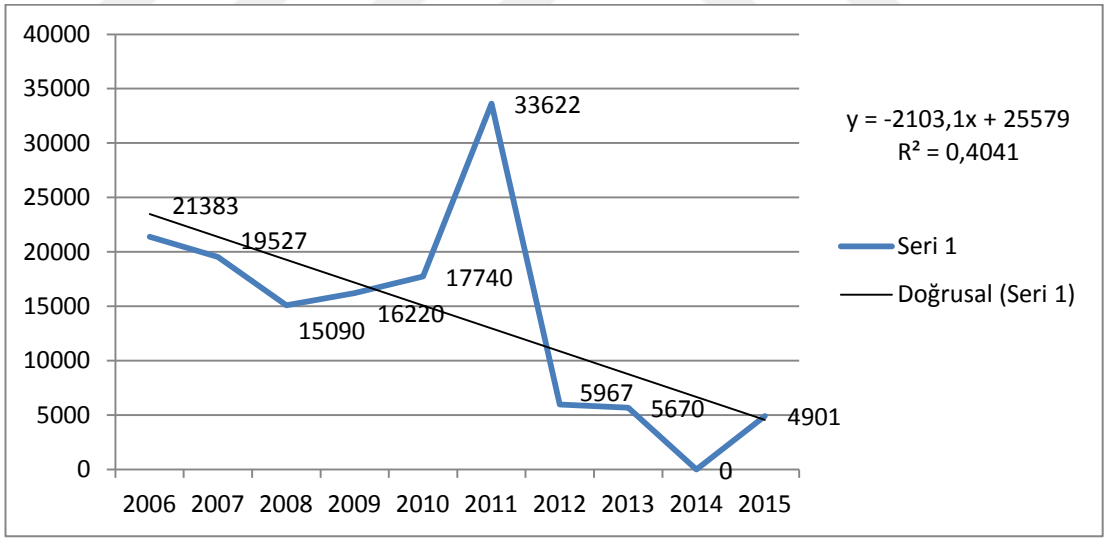
Y_{2016}= 347601

2016 yılı için üretimin 347601 ster olacağı tahmin edilmektedir.

Çizelge 4.2. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Lif Yonga Piyasa Satış Durumu

Yıllar	Alaçam	Balıkesir	Bandırma	Dursunbey	Edremit	Sındırgı	Bigadiç	Bölge Müdürlüğü Toplam
2006	712	7136	8671	45	4796	23		21383
2007	26	14235	1932	28	3184	54	68	19527
2008	148	8836	2324	227	3555			15090
2009	971	5944	5573	996	2736			16220
2010	421	6311	7196	1911	1536	11	354	17740
2011	56	17303	14458	22	1120	95	568	33622
2012	542	1147	3592	351			335	5967
2013		2046	3624					5670
2014								0
2015		1443	2615		543			4601

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Piyasa Satış Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.12 'de verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,404 iken doğru grafiği ise y = -2103.x+25579 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.12. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2006-2015 Yılları Arası Lif-Yonga Piyasa Satış Değerlerine Göre Satışları Ve Trendlerine İlişkin Bulgular

Bu bulgulara göre;

Y= -2103*(x=11)+25579

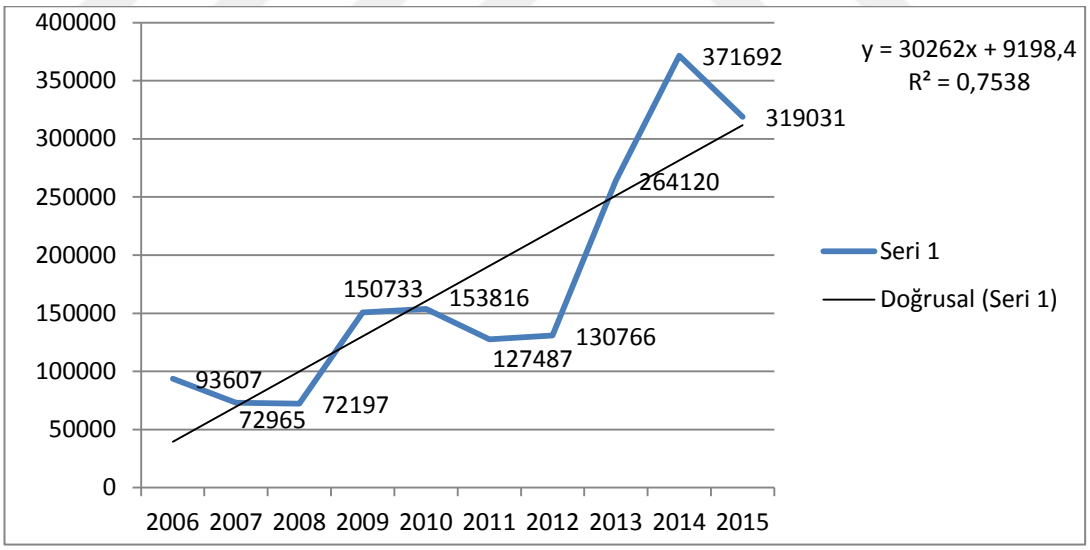
Y_{2016}= 2446

2016 yılı için Piyasa Satışının2446 ster olacağı tahmin edilmektedir.

Çizelge 4.3. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Lif Yonga Tahsisli Satış Durumu

Yıllar	Alaçam	Balıkesir	Bandırma	Dursunbey	Edremit	Sındırgı	Bigadiç	Bölge Müdürlüğü Toplam
2006	1303	29727	25041	7390	22990	7074	82	100966
2007	2219	17383	16051	7031	16340	7441	6500	76276
2008	1808	16404	10102	10942	15157	9811	7973	74959
2009	13692	41089	24881	30242	13238	10735	16856	148516
2010	11789	39855	21569	29500	20254	14639	16210	151232
2011	4420	21913	17641	30822	26381	13626	12684	135983
2012	3934	19455	14292	42513	17422	21180	11970	147996
2013	12919	49732	13418	63744	77107	29200	18000	300447
2014	22046	105020	36320	67500	46258	54327	29025	387971
2015	14015	83446	33528	41982	60535	56500	29050	290006

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Tahsisli Satış Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.13 'te verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,753 iken doğru grafiği ise y = 30262.x+9198 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.13. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Lif-Yonga Tahsisli Satış Değerlerine Göre satışları ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;
Y= 30262*(x=11)+9198
Y_{2016}= 343180
2016 yılı için Tahsisli Satışının 343180 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4.3.2. Kabuklu Odun Üretimi Bulguları

Çizelge 4.4. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Kabuklu Kağıtlık Üretim Durumu

	2006	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Alaçam	5851	5493	10059	717	5123	3097	7233			2877
Balıkesir	33804	31544	17985	3583	21154	17802	42022	16912		7131
Bandırma	6918	6111	3209	7116	9048	17257	14894	3774		1000
Dursunbey	11739	12952	22365	6836	11035	6338	21280	4047		8649
Edremit	6609	3289	8963	12504	17417	10257	11986	1830		1490
Sındırgı	8020	13082	15420	4620	14311	6364	17373	15870		8036
Bigadiç	6431	4549	7688	8317	10229	6280	15487	3274		3382
Toplam	**79372**	**77020**	**85689**	**43693**	**88317**	**67395**	**130275**	**45707**	**0**	**32565**

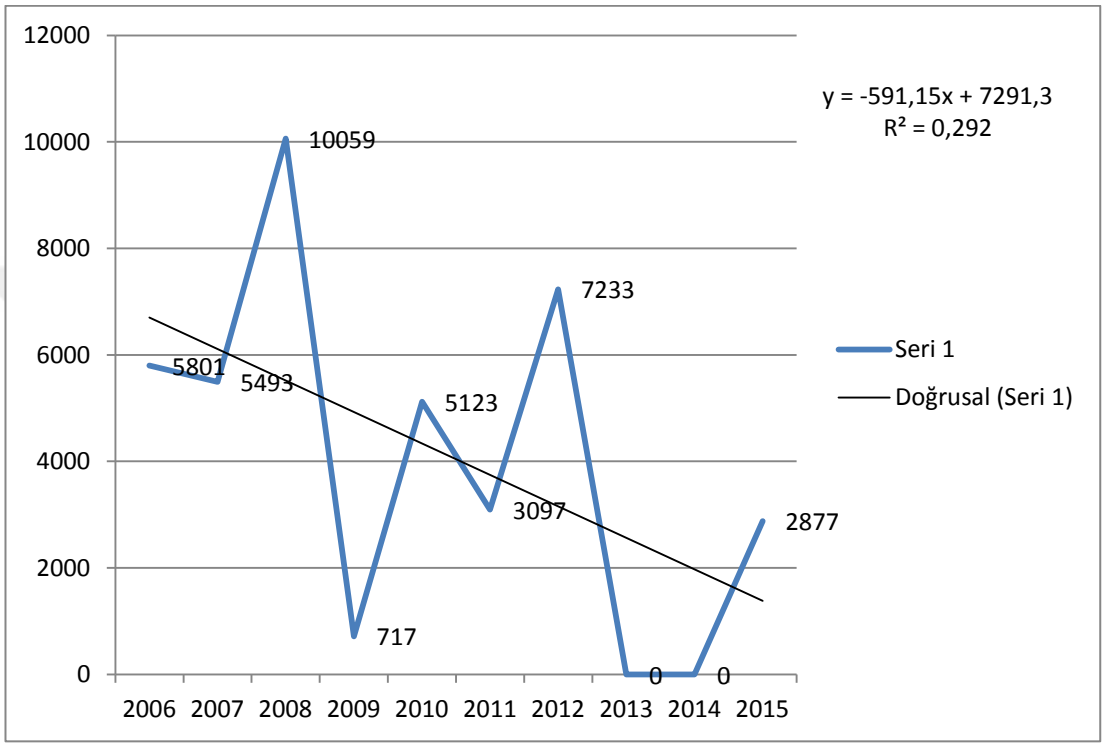
Çizelge'de görüldüğü gibi Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde Kabuklu Kağıtlık odunu üretimi en fazla 2012 yılında Balıkesir İşletme Müdürlüğünde olmuştur. En az üretim ise 2012 yılında Alaçam Orman İşletme Müdürlüğünde olmuştur. Diğer yandan Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde 2014 yılında hiç Kabuklu Kağıtlık odunu üretimi yapılamadığı görülmektedir.

Şekil 4.14. Kâğıtlık Odun Üretimi

4. 3. 2. 1. Alaçam Orman İşletme Müdürlüğü Kabuklu Odun Üretim ve Trendi

Alaçam Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Kabuklu Kağıtlık Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.15 'te verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,292 iken doğru grafiği ise y = -591,1.x +7291 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.15.Alaçam orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

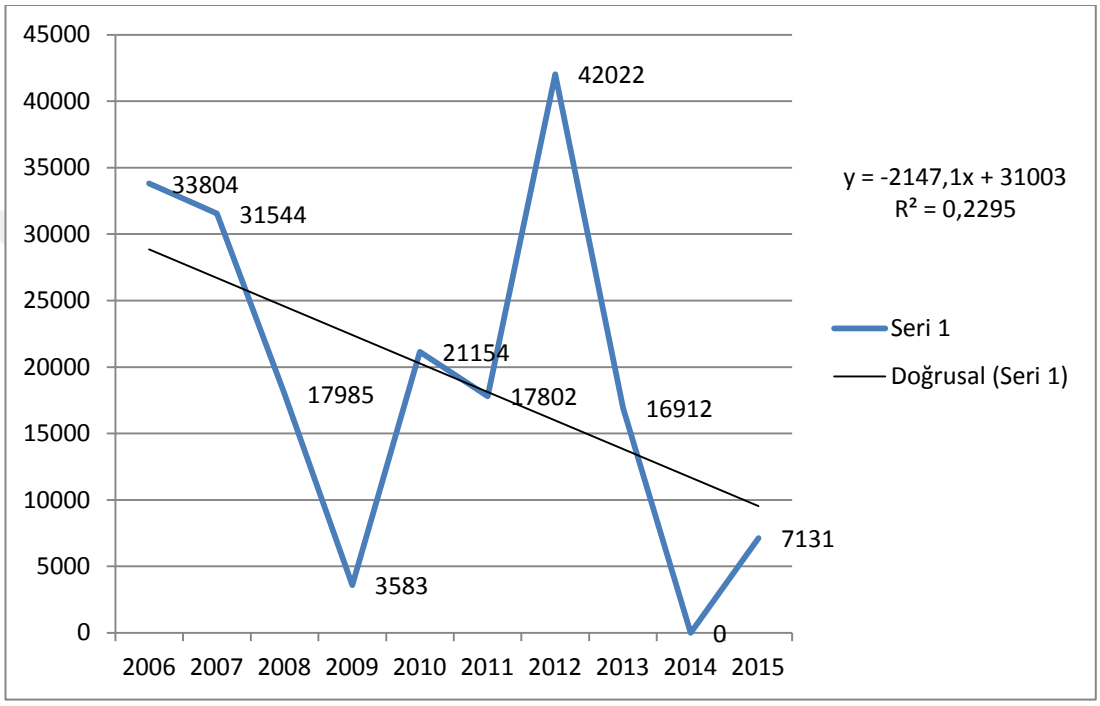
Y= -591,1*(x=11)+7291

Y_{2016}= 790

2016 yılı için üretimin 790 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 2. 2. Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü Kabuklu Odun Üretim ve Trendi

Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Kabuklu Kağıtlık Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.16 'da verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,229 iken doğru grafiği ise y = -2147.x+31003 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.16. Balıkesir orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

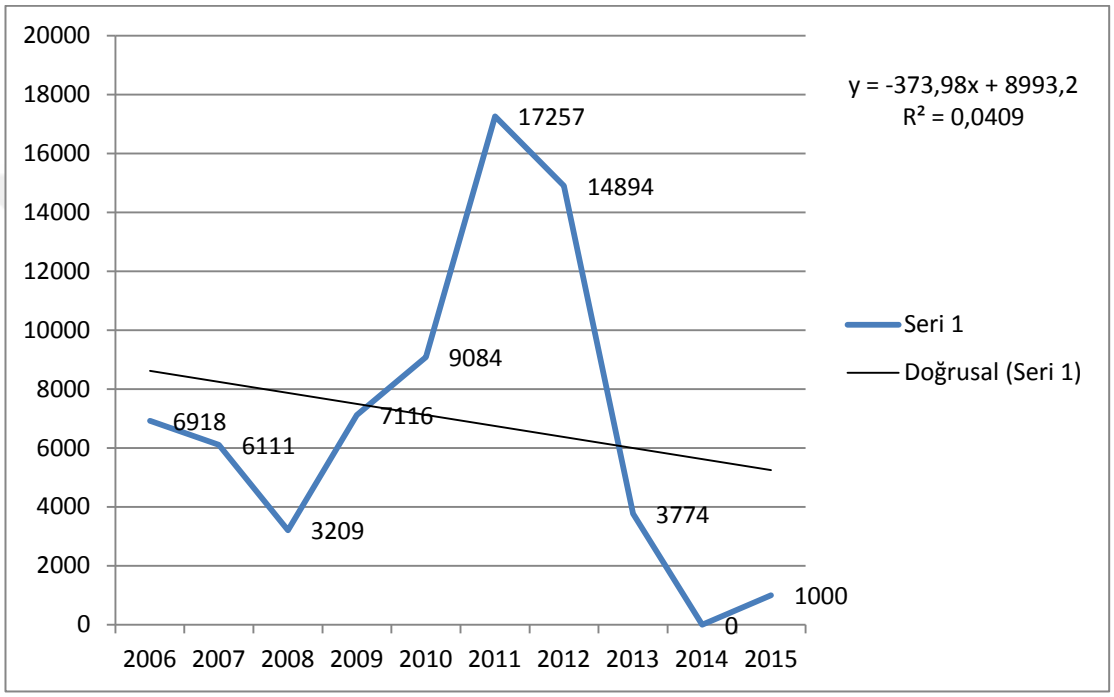
Y= -2147.x(x=11)+31003

Y_{2016}= 7386

2016 yılı için üretimin 7386 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 2. 3. Bandırma Orman İşletme Müdürlüğü Kabuklu Odun Üretim ve Trendi

Bandırma Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Kabuklu Kağıtlık Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.17 'de verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,040 iken doğru grafiği ise y = -373.9+8993 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.17. Bandırma orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

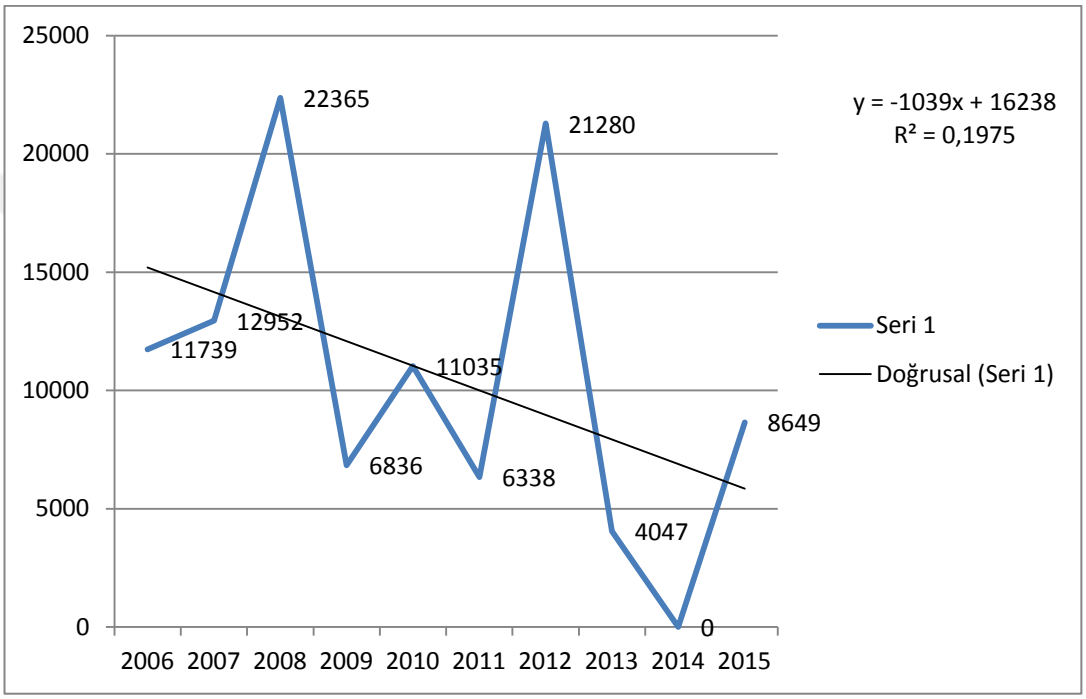
Y= -373.9*x(x=11)+8993

Y_{2016}= 4890

2016 yılı için üretimin 4890 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 2. 4. Dursunbey Orman İşletme Müdürlüğü Kabuklu Odun Üretim ve Trendi

Dursunbey Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Kabuklu Kağıtlık Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.18 'de verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,197 iken doğru grafiği ise y = -1039x+16238 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.18. Dursunbey orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

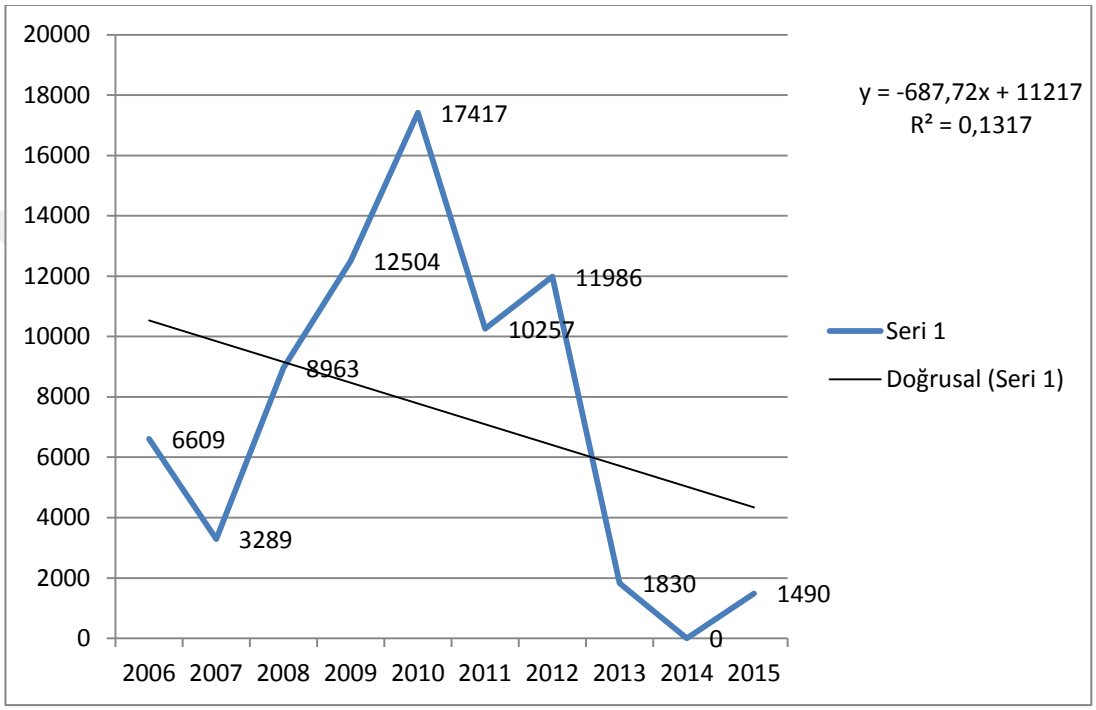
Y= -1039*x(x=11)+16238

Y_{2016}= 4809

2016 yılı için üretimin 4809 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 2. 5. Edremit Orman İşletme Müdürlüğü Kabuklu Odun Üretim ve Trendi

Edremit Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Kabuklu Kağıtlık Üretim Değerlerine GöreTrend Analizi Grafiği Şekil 4.19 'da verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,131 iken doğru grafiği ise y = -687.7x+11217 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.19. Edremit orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

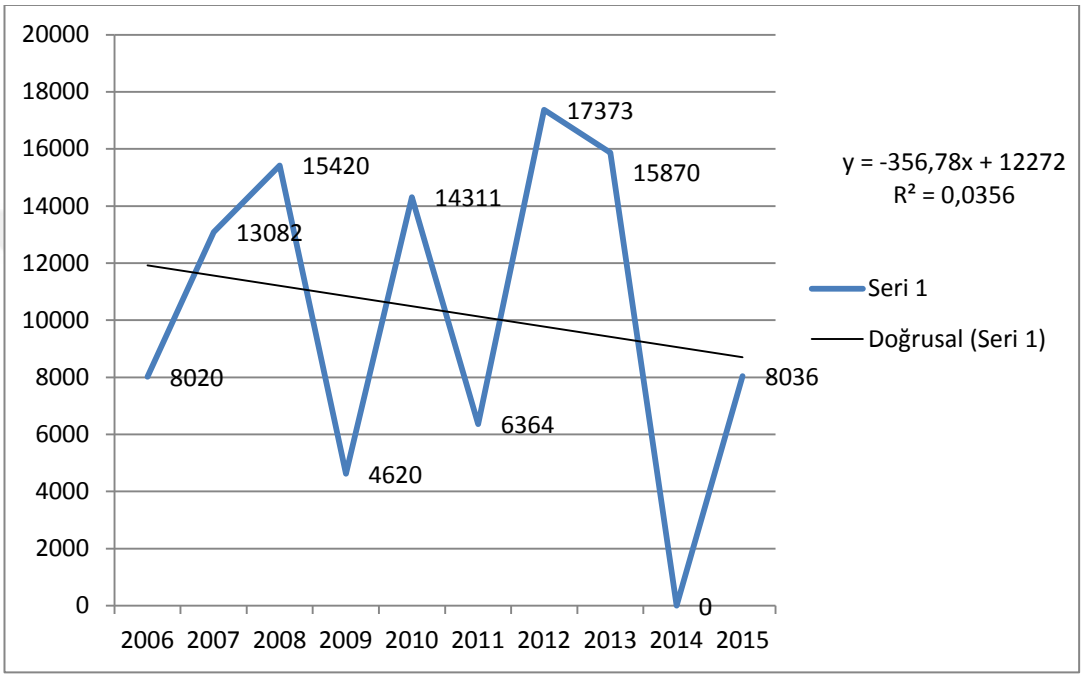
Y= -687.7*x(x=11)+11217

Y_{2016}= 3660

2016 yılı için üretimin 3660 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 2. 6. Sındırgı Orman İşletme Müdürlüğü Kabuklu Odun Üretim ve Trendi

Sındırgı Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Kabuklu Kağıtlık Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.20 'de verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,035 iken doğru grafiği ise y = -356,7x+12272 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.20. Sındırgı orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

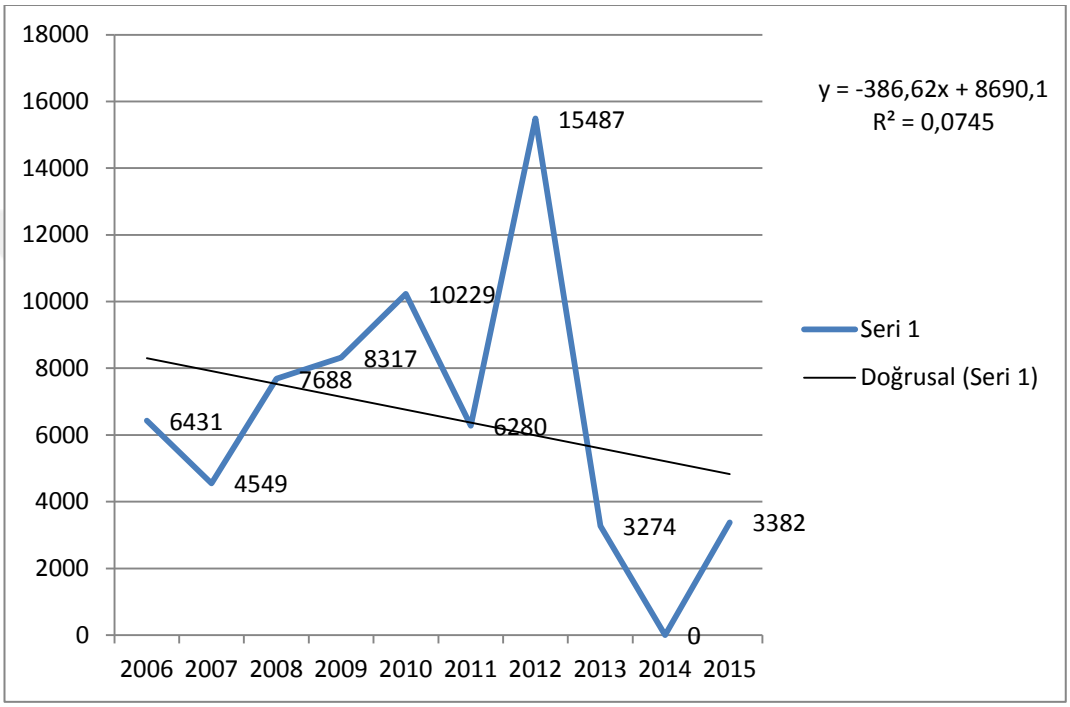
Y= -356,7*x(x=11)x+12272

Y_{2016}= 8356

2016 yılı için üretimin 8356 ster olacağı tahmin edilmektedir.

4. 3. 2. 7. Bigadiç Orman İşletme Müdürlüğü Kabuklu Odun Üretim ve Trendi

Bigadiç Orman İşletme Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Kabuklu Kağıtlık Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.21 'de verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,074 iken doğru grafiği ise y = -386,6.x+8690 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.21. Bigadiç orman işletme müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

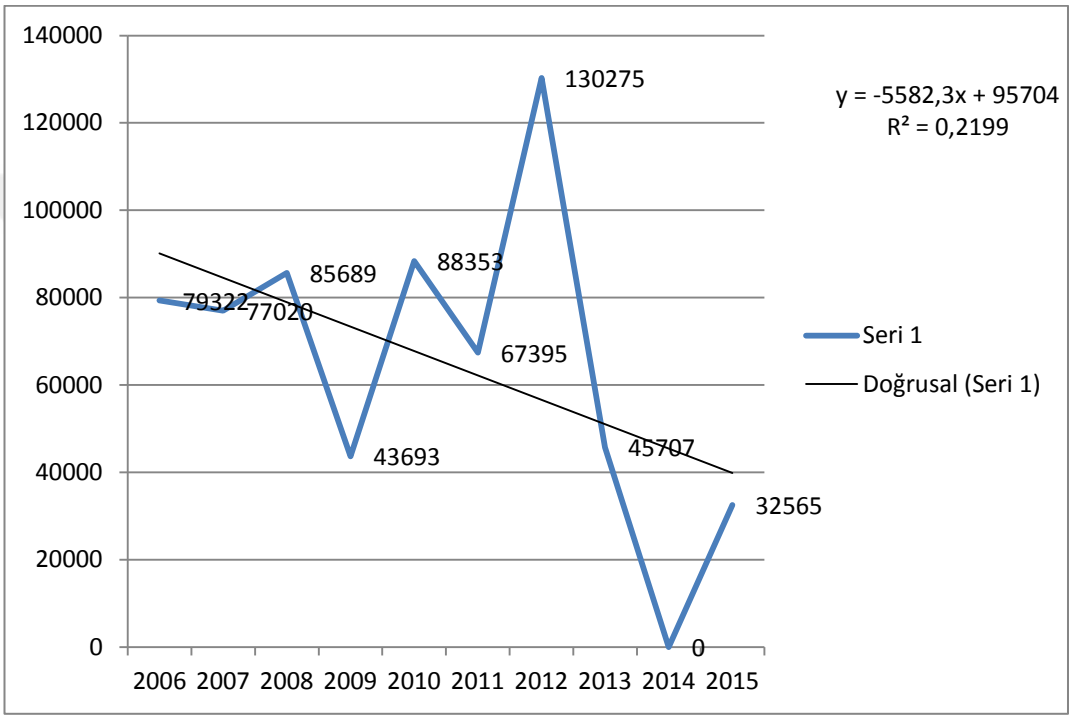
Y= -386,6*x(x=11)+8690

Y_{2016}= 4444

2016 yılı için üretimin 4444 ster olacağı tahmin edilmektedir

4. 3. 2. 8. Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü Kabuklu Odun Üretim Trend Analizi

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Kabuklu Kağıtlık Üretim Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.22 'de verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,219 iken doğru grafiği ise y = -5582.x+95704 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.22. Balıkesir orman bölge müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık üretim değerlerine göre üretimleri ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

Y= -5582*.x(x=11)+95704

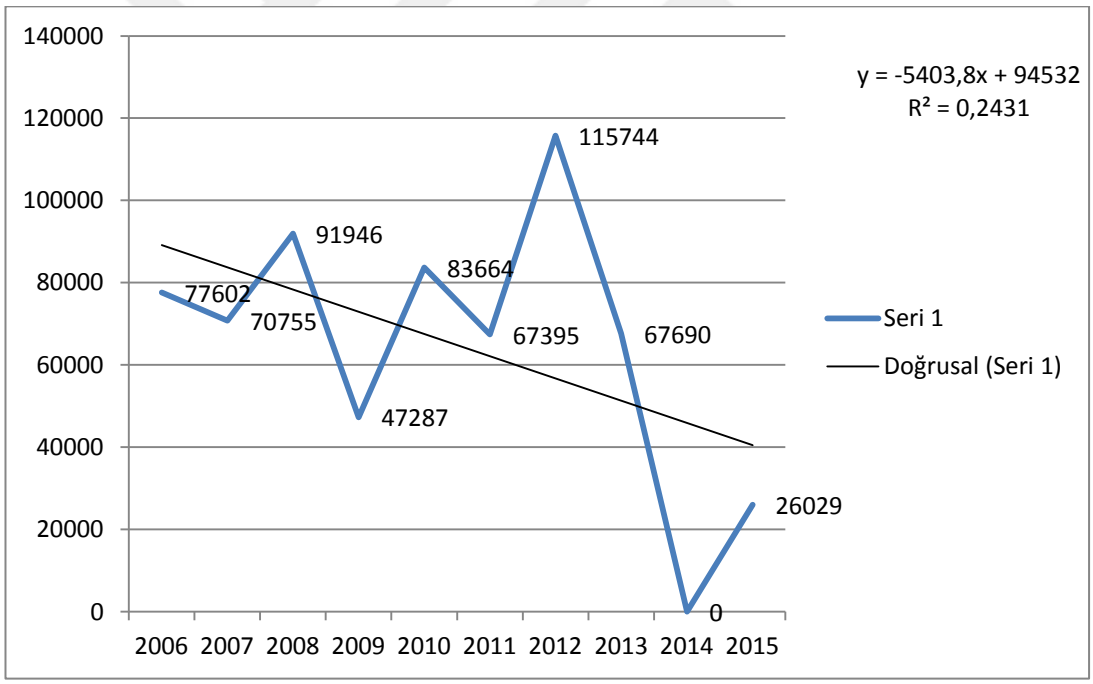
Y_{2016}= 34302

2016 yılı için üretimin 34302 ster olacağı tahmin edilmektedir.

Çizelge 4.5. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Kabuklu Kağıtlık Piyasa Satış Durumu

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alaçam	3590	5503	11102	731	5742	3097	6870	761		2560
Balıkesir	34753	29801	18375	4323	26825	17802	36073	24258		7532
Bandırma	7261	2567	3573	8979	8317	17257	16700	5046		1000
Dursunbey	12751	12993	24516	8218	8271	6338	19070	7284		7868
Edremit	6967	3289	9444	12661	15699	10257	9180	4230		1196
Sındırgı	6272	11562	16877	4200	10955	6364	13760	20707		3001
Bigadiç	6008	5040	8139	8175	7855	6280	14091	5386		2872

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü 2006-2015 yılları arası Kabuklu Kağıtlık Piyasa Satış Değerlerine Göre Trend Analizi Grafiği Şekil 4.23 'te verilmiştir.Doğrusal Eğim Çizgisi için R^2 değeri yani determinasyon katsayısı 0,243 iken doğru grafiği ise y = -5403.x+94532 şeklinde bulunmuştur.

Şekil 4.23. Balıkesir orman bölge müdürlüğü 2006-2015 yılları arası kabuklu kağıtlık piyasa satış değerlerine göre satışları ve trendlerine ilişkin bulgular

Bu bulgulara göre;

Y= -5403*.x(x=11)+94532

Y_{2016}= 35099

2016 yılı için Piyasa Satışının 35099 ster olacağı tahmin edilmektedir.

Çizelge 4.6. 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Kabuklu Kağıtlık Tahsisli Satış Durumu

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alaçam										
Balıkesir		4380								
Bandırma		3044								
Dursunbey										
Edremit										
Sındırgı										
Bigadiç		1735								
Toplam	0	9159	0	0	0	0	0	0	0	0

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde 2006-2015 Yılı İşletme Müdürlüklerine Göre Kabuklu Kâğıtlık Tahsisli Satış Durumu tablosuna göre 2007 yılında 3 işletme müdürlüğünde satış gerçekleştirilmiştir (Çizelge 4.6). Buna göre Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü en çok Kabuklu Kâğıtlık Tahsisli Satış gerçekleştirmiştir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Kırsal alandaki üretim sürecinin iyileştirilebilmesi çok parçalı ve küçük yapıdaki orman köylerindeki tarım işletmelerinin bir bütünlük içerisinde toplanarak planlı üretime yöneltilmesiyle sağlandığı dile getirilebilir. Bu ancak kırsal kesimin örgütlenmesiyle olanaklıdır. Örgütlenme, kırsal toplum kalkınmasında büyük rolü olan kendine yardım ilkesinin (sorunu sorun sahibinin çözmesi) gerçekleşmesinde de önemli bir araçtır. Kırsal kesimde üreticiler piyasaya mal arz ederken veya piyasadan üretim için girdi talep ederken, oldukça örgütlü bir ticaret ve sanayi kesimi ile karşılaşmaktadırlar. Üreticilerin karşısındaki taraf örgütlü ve güçlü, üreticiler ise dağınık ve güçsüz olduklarından, üreticilerin mesleki ve ekonomik çıkarlarını korumaları oldukça zordur. Mal arz ederken ya da girdi sağlarken söz konusu olan ve dağınıklıktan kaynaklanan zayıflığı güce dönüştürmek toplu pazarlık gücü elde etmek için üreticilerin örgütlenmesi şarttır.

Kırsal kesimde üretici örgütlenmesinin temel amacı çiftçi ve ailelerinin yaşam düzeyini ve kalitesini yükseltmektir. Bunun için tarım ve orman ürünleri üretiminde verimliliği artırmak ve bu ürünleri değerlendirerek üreticilerin pazardaki konumunu güçlendirmek gereklidir. Kooperatifleşme yoluyla, yeterli üretim araçlarına sahip olmayan, üretim araçlarına ulaşmada belli güçlükleri bulunan ve bu nedenle de üretim etkinliklerine yeterince katılamayan küçük ekonomik birimlerin, ekonomik yaşamda daha etken biçimde yer almaları sağlanabilmektedir (Yıldırım, 1992). Kırsal alandaki üretimin geliştirilmesi ve bu üretimin pazara sunulması sürecinde belirli bir güç olmayı hedefleyen birliktelikler kooperatifleşme yolunu seçmişlerdir.

Şekil 5.1. Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü

Orman köylerindeki kooperatiflere yapılan kredilendirme çalışmalarında ORKÖY yatırımları önemli bir yer tutmaktadır. Bu yatırımlar yoluyla, kooperatifler tarafından uygulanacak proje konuları; 1)Halıcılık tesisleri, 2)Süt toplama tesisleri, 3)Yapay yem üretim tesisleri, 4)Tarım ve orman üretiminde kullanılan araç ve donamımlar, 5) Kekik-Defne işleme ve değerlendirme tesisi, 6) Genişletme ve modernizasyon projeleri, 7) Kooperatif-ortak ilişkisi tesis edilebilen her türlü projeler, şeklinde ortaya konmaktadır (ORKÖY, 2006). Özellikle ORKÖY sınırlı kaynakların kullanımında kredi uygulamalarının odak noktası, köylünün geliştirilmesi ve ormanların üretiminde daha etkin bir rol üstlenilmesidir. Yani "orman üretiminde kullanılan araç ve donamımlar" temin edilmesi ile köy halkı üretim faaliyetlerine daha etkin bir şekilde katılacaktır.

Odun hammaddesi üretiminde, teknik olduğu kadar; çoklu ölçütlere göre değerlendirmeleri de içeren, kapsamlı bir planlamaya gereksinim vardır. Orta ve kısa vadeli hedefler için riskin ve belirsizliğin azaldığı yıllık ya da sezonluk düzeydeki planlar bu gereksinimi giderebilir. OP yönetimi, birkaç yıllık ya da daha kısa vadeli

Şekil 5.2 Balıkesir Orman İşletme Müdürlüğü Orman Deposu

odun üretim planlamaları için oldukça uygundur. Bu yöntem uygulanarak ekonomik, sosyo-ekonomik ve çevresel ölçütleri tatmin edici kararların alınması desteklenebilir.

Bununla birlikte; OP yöntemi bölme, işletme şefliği veya işletme müdürlüğüne ait üretim alanlarını kapsayacak düzeyde şekillendirilebilir. Orman işletmelerine sistemli düşünme ve karar alma alışkanlığını getirebilir. Orman, işgücü ve para (ve hatta zaman) kaynakların harcanması konusunda en doğru kararlar verilebilir. Orman işletmesi, amenajman planları ile uygulama arasındaki farklılığın yarattığı fırsat ve tehlikelere önceden hazırlanabilir. OP, odun üretimindeki gecikmeleri ve bu gibi işletme çalışmalarına zarar verici etkenleri önceden görüp gerekli önlemleri alma olanağı sağlayabilir. Odun üretim etkinliklerinin kontrolü için gerekli standartların ortaya konulmasını sağlayabilir ve bu, sürdürülebilir orman yönetimi açısından sertifikasyona zemin hazırlar.

Buna karşın, OP; zaman, emek-enerji ve para harcamalarını gerektirir. Verilerin temini ve işlenmesi, bazı bilgisayar program ve yazılımları ile planlama amaçlarının kullanılmasında personelin hazır olmaması hali, önemli bir sakınca oluşturabilir.

Dünyada sınırlı sayıda bulunan orman varlığının gün geçtikçe, nüfus artışına bağlı olarak azalma göstermesi söz konusudur. Sınırlı sayıdaki bu kaynaklardan insanların sınırsız ihtiyaçlarının karşılanması iyi bir orman idareciliği ile mümkün olabilir. Gelişmekte olan ülkeler genel olarak yakacak odun tüketimi fazla olan ülkelerdir. Bu ülkelerde alternatif yakıt türleri ve projeleri geliştirilmesi ile yakacak oduna olan talebin azaltılması sağlanabilir.

Orman İşletmeciliğinin, özellikle üretim çalışmalarının orman köylüsüne yasal ve sosyal yönden bağımlı olması üretim çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Üretimden satışa sunulan sürenin azaltılması, piyasaya talep doğrultusunda daha taze emval sunulması gerekmektedir. Daha profesyonel işçilik bu sürenin hızlandırılması ve maliyetlerin düşürülmesi, kalitenin artırılması için gerekli görülmektedir.

Dikili satış, hala önemli sayıdaki alıcı için şüphe ile bakılan, belirsiz bir uygulama olarak görülmektedir. Şu anda genellikle civar köylülerin üretim işine talip olmadığı kızılçam sahalarında daha problemsiz yapılabilmektedir. Orman Kanununun 34. madde haklarının cazipliği, kaliteli karaçam tomruk üretimi yapılan ve yıllık üretiminin ortalama 2/3 ‘ü karaçam olan Bölge Müdürlüğümüzde karaçam sahalarından dikili satışın önünde en büyük handikap olarak gözükmektedir.

Kısa vadede mevsimlik işçilerin kadroya alınması değerlendirilerek, boylama ve standardizasyonda iyileşme sağlanması müşteri taleplerinin bir kısmını karşılayacak düzeye getirilebilir görülmektedir.

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünün hazırlamış olduğu Müşteri profili ve sanayi raporu-2008’de şöyle denilmiştir: “Orman İşletmeciliğinin, özellikle üretim çalışmalarının orman köylüsüne yasal ve sosyal yönden bağımlı olması üretim

çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Üretimden satışa sunulan sürenin azaltılması, piyasaya talep doğrultusunda daha taze emval sunulması gerekmektedir. Daha profesyonel işçilik bu sürenin hızlandırılması ve maliyetlerin düşürülmesi, kalitenin artırılması için gerekli görülmektedir. Dikili satış, hala önemli sayıdaki alıcı için şüphe ile bakılan, belirsiz bir uygulama olarak görülmektedir. Şu anda genellikle civar köylülerin üretim işine talip olmadığı kızılçam sahalarında daha problemsiz yapılabilmektedir. Orman Kanununun 34. madde haklarının cazipliği, kaliteli karaçam tomruk üretimi yapılan ve yıllık üretiminin ortalama 2/3 'ü karaçam olan Bölge Müdürlüğümüzde karaçam sahalarından dikili satışın önünde en büyük handikap olarak gözükmektedir. Kısa vadede mevsimlik işçilerin kadroya alınması değerlendirilerek, boylama ve standardizasyonda iyileşme sağlanması müşteri taleplerinin bir kısmını karşılayacak düzeye getirilebilir görülmektedir."

Ülkemizdeki ormanların %99'luk kısmı devlet eliyle işletilmektedir. Bu işletmeciliği de Orman Genel Müdürlüğü yerine getirmektedir. OGM' nün taşra birimleri olan orman işletme müdürlükleri, ormanlarımızın işletilmesi faaliyetini aktif olarak yürütmektedirler. Ormanların ekonomik fonksiyonu içerisinde en önemli faaliyetlerden biri olan endüstriyel odun üretiminin orman işletme müdürlüklerince nasıl yapılacağı; yani kesilmesi, bölmeden çıkarılması, yükleme işlerinin gerçekleşmesi, taşınması ve istifine ait iş ve işlemlerin ne surette gerçekleşeceği, Orman Genel Müdürlüğü'nün 1996 tarih ve 288 sayılı tebliğinde belirtilmiştir. Ancak günümüzde, orman işletme müdürlükleri ormanlarımızın ekonomik fonksiyonundan yararlanma aşamasında, yapmakta olduğu çalışmalar sırasında çeşitli darboğazlarla karşı karşıya kalmaktadır

Orman Genel Müdürlüğü, endüstriyel odun üretiminde karşılaşılan sorunları, 22.06.2007 tarihinde çıkardığı 6521 sayılı dikili ağaç satışı tamimi uygulamalarıyla ve kamu ihale kanununun mevzuat içeriğinin öngördüğü çerçevede hizmet alımları yaparak, gidermeye çalışmaktadır. Ancak, orman işletmeciliği 0 (sıfır) işçilik maliyeti ile sürdürülebilecek bir faaliyet değildir. Ayrıca, karşılaşılabilecek olan bazı sosyal problemlerin çözümü de zaman alacaktır.

Devlet ormanlarını işleten Orman Genel Müdürlüğü'nün taşradaki kolları olan orman işletme müdürlüklerinde, her ne kadar dikili satış usulünün yaygınlaşmaya başlamış olmasına rağmen, endüstriyel odun üretiminin gerçekleştirilmesi çalışmaları sırasında çeşitli güçlüklerle karşılaşılmaktadır. Bu zorlukların başında personel sayısındaki yetersizlik gelmektedir. Orman amenajman planında yer alan endüstriyel odun üretiminin, ormanda tespiti, kayıt altına alınması, istihsali, standartlara uygunluğunun kontrolü gibi çeşitli iş ve işlemlerin, asli orman ürünlerinin üretim işlerine ait 288 sayılı tebliğ gereğince yapılabilmesi için, yeterli personelin mevcudiyeti önem arz etmektedir.

Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğünde 2006-15 yıları arasında 10 yıllık zaman serisinde yapılan lif yonga üretim ve tahsisli satış ile doğru orantılı olduğu yapılan analizlerle tespit edilmiştir. Kabuklu kağıtlık odunlarda ise piyasa satışları ile alakalı aynı sonuca varılmıştır. İlgili sektör temsilcileri ile uygun ve yapıcı bir şekilde iletişime geçildiğinde piyasanın talebini doğru okuyarak, orman ürünü arz etmek ve stok miktarını en az seviyede tutmak mümkündür. Talebe ve standartlara göre üretim yapıldığında üretim ve satış dalgalanmaları yaşanmayacağı dile getirilebilir.

6. KAYNAKÇA

Akay, M., Gündüz, O., Esengün, K., 2006. A Regression Analysis Of The Economic Factors Effecting The Import Of Forest Industry Products İn Turkey, Journal Of Applied Sciences, 6-2:357-361, ISSN 1812-5654.

Akesen, A., 2005. Balıkesir Yöresinde Korunan Alan Sistemi Ve Doğal Kullanımının Küresel Yaklaşımlar Çerçevesinde İrdelenmesi, Balıkesir Sempozyumu, 17-18 Kasım, Balıkesir.

Aksoy, O. 2006. Mobilya Ve Panel Sektörünün Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Mobilya Dekorasyon Dergisi, Sayı:70, Sayfa: 311-312, Ocak-Şubat 2006.

Akyüz, K., C,. 2000. Doğu Karadeniz bölgesinde yer alan küçük ve orta ölçekli orman ürünleri sanayi işletmelerinin yapısal analizi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 200s, Trabzon.

Alkin, E., Yıldırım, K., Özer, M., 2005. İktisada Giriş, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1472, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 785, Isbn: 975-06-0204-8, Eskişehir.

Kuvan, Y., 1998. Balıkesir Yöresinde Orman Rekreasyon Kaynaklarının Yönetimi, Sorunları Ve Çözüm Yolları, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, A Serisi 48-2:71-96, İstanbul.

Anonim, 2006. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ormancılık Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara

Aytin, A., 2006. Balıkesir İli Orman Ürünleri Endüstrisinin Mevcut Durumu, Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bartın.

Croitoru, L., 2007. How Much Are Mediterranean Forests Worth? Forest Policy And Economics. 9/2007, 536–545.

Çakır, M., 1986, Bölgesel Planlama Ve Ormancılık Sektörlerinin Önemi (Bolu Bölge Müdürlüğü Örneği), İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

ÇOB; 2009, Orman Bölge Müdürlüklerine Gönderilen Üretim Ve Satış Durumu Talimatı; Sayı: B.18.1.OGM.0.09.01.305.01.01/578, Ankara.

Çolakoğlu, M. H. 2004. Türkiye'de Kereste Ve Parke Endüstrisinin Durumu, Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Daşdemir, İ., 2003. Asli Orman Ürünlerinde Fiyat Analizi (Zonguldak Orman Bölge müdürlüğü, 193s Zonguldak.

Deliklitaş Şahin, N. 2001. Talep Tahmin Yöntemlerinin Orman Ürünlerine Uyarlanması, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Eker, M., 2004. Ormancılıkta Odun Hammaddesi Üretiminde Operasyonel Planlama Modelinin Geliştirilmesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 239 s., Trabzon.

Ekizoğlu, A. 1999: Ormansızlaşmanın Sosyo-Ekonomik Nedenleri Ve Sonuçları (Balıkesir Örneği), Bartın Üniversitesi, Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 1-2:1-9, ISSN: 1302-0056, Bartın.

FAO., 1985. Wood For Energy, Forestry Department, Forestry Topic Reports No L, Rome.

Gavcar E, Aytekin A. Ve Şen S., 1999. Türkiye'de Orman Ürünleri Endüstrisinin Hammadde Kaynakları Ve Karşılaştığı Problemler. Turkish Journal Of Agriculture And Forestry, 23:203-212, Ankara.

Gültekin, Y. S., 2009. Düzce İli Odun Hammaddesi Arz Talep İlişkileri, Düzce Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Düzce.

İlter, E. Ve Ok, K. 2004. Ormancılık Ve Orman Endüstrisinde Pazarlama İlkeleri Ve Yönetimi (Örnek Olaylarla), Form Ofset Matbaacılık, ISBN: 975-96967-2-X, Ankara.

Kaplan, E, 2007. Türkiye'de Orman Ürünleri Talebi Ve Arz Kaynaklarının Değerlendirilmesi Ve Endüstriyel Plantasyonların Yeri, 150th Anniversary Of Forestry Education İn Turkey Bottlenecks, Solutions, And Priorities İn The Context Of Functions Of Forest Resources, İstanbul.

Kayacan B., Öztürk A., 2009. Dünyada Orman Ürünleri Piyasa Modelleri: Gelişim Süreci Ve Türkiye İçin Yönelimler, 2. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi, 19-21 Şubat 2009, Isparta.

Korkmaz, M., 2006. Orman İşletmelerinde Üretim Planlarının Optimizasyon Olanakları Ve Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, 201s, Isparta.

Kuuluvainen, J.; Hetemäki, L.; Ollonqvist, P.; Ovaskainen, V.; Pajuoja, H.; Salo, J.; Seppälä, H. Ve Tervo, M., 1988. The Finnish Roundwood Market: An Econometric Analysis. Finnish economic Papers, 1:191-201.

Leuschner, W. A., 1973. An Econometric Analysis Of The Wisconsin Aspen Pulpwood Market, Forest Science 19: 41-46.

Mckillop, W. L. M., 1967. Supply And Demand Of Forest Products: An Econometric Study,

OGM 1987. Türkiye Orman Varlığı Raporu, Ankara.

OGM, 1996. Türkiye Orman Varlığı İstatistikleri, Ankara.

OGM, 2015. Türkiye Orman Varlığı İstatistikleri, Ankara.

Özdemir, R.G, Ayağ, Z, Öztürk İ., 2004. Talep Tahmini Hata Maliyetleri İçin Bir Ekonomik Analiz Modeli (An Economic Error Measure For Demand Forecasting), Proceedings Of The Operation Research And Industrial Engineering XXIV. National Congress - YA/EM`2004, 15-18 June, Cukurova University, Adana.

Robinson, V. L., 1974. An Econometric Model Of Softwood Lumber And Stumpage Markets, 1947-67, Forest Science 20: 171-179.

Serin, H.; Akyüz, İ.; Cındık, H.; Akyüz, K.C. 2002. İçel İli Küçük Ve Orta Ölçekli Orman Ürünleri Sanayi İşletmelerinin Yapısı, Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Gazi Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, ISSN: 1303-2399, Kastamonu.

Şahinler, S., 2000. En Küçük Kareler Yöntemiyle Doğrusal Regresyon Modeli Oluşturmanın Temel Prensipleri, Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Sayı;5, Hatay.

Şimşek, C., 2001. Ormancılıkta İstihdam. T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü Orman Ekonomisi Anabilim Dalı Bitirme Ödevi, Isparta.

Trømborg, E., Buongiorno, J. & Solberg, B. 2000. The Global Timber Market: Implications Of Changes İn Economic Growth, Timber Supply And Technological Trends. - J. Forest Policy And Economics 1: 25-30.

Türker M.F., 2008. Ormancılık İşletme Ekonomisi (Birinci Baskı), Kitap Matbaacılık, İstanbul.

Türker, M.F., 1996. Açık Artırmalı Orman Ürünleri (Tomruk) Satışlarında Fiyat Oluşumunun Araştırılması (Doğu Karadeniz Bölgesi Örneği), Karadeniz Teknik Üniveristesi, Araştırma Fonu 93.115.002.1 Kod Nolu Proje, Trabzon.

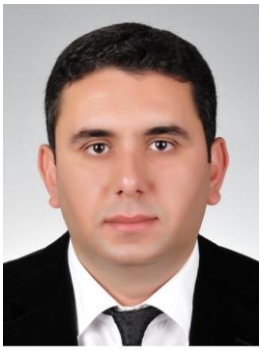
URL-1.: Balikesirobm.Ogm.Gov.Tr/Harita (Erişim Tarihi:18.01.211)

Yıldırım, Ş., 1992. Kooperatif Kuruluşlarda Başarının Artırılmasına Yönelik Önlemler, MPM Yayın No: 477, Ankara.

Yurdakul Erol, S., 2009. Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Açısından Balıkesir'de Ormancılığın Bugünü Ve Geleceği, Balıkesir Üniversitesi Burhaniye MYO Bölgesel Kalkınma Kongresi, 14-16 Kasım, Balıkesir.

Yüzer, A. F., Ağaoğlu, E., Tatlıdil, H., Özmen, A., Şıklar, E., 2006. İstatistik, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1448, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 771, ISBN: 975-06-0183-1, Eskişehir.

ÖZGEÇMİŞ

FATİH ŞAHİN

Adı Soyadı : FATİH ŞAHİN
D.Yeri ve Yılı : Rize 1981
Medeni Hali : Evli - 1 Çocuk Babası
Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)
Lise : Özalp Lisesi- 1997
Lisans : Artvin Orman Fakültesi – 2004

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl :2006 yılından itibaren Balıkesir Orman Bölge Müdürlüğü